СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ X. — Олифантъ, Па. Четверъ 10-го Линия 1902. — Число 28.

Переглядъ тыждневый.

Перту сесію 57-го конґресу Сп. Державъ закôнчено дня 1-го с. м. о 5 ôй годинѣ 30 мін. по полудни середъ небувалого одушевленэ пп. конґресменôвъ и згромадженои публики. Передъ вôдроченемъ выголосивъ предсѣдатель нисшои палаты, п. Гендерсонъ, коротку промову, въ котрôй доказувавъ, що нѣ оденъ конґресъ не залагодивъ сколько рôжныхъ справъ, якъ послѣдный. Найважнѣйшими ухвалами суть: купно и будова Панамского каналу, введене цивільного правлѣня на Филиппинахъ, проголошене независимости Кубы, побôльшене военнои и торговельнои фльоты Сп. Державъ, знесене военного податку, выключене Китайцѣвъ и законъ противъ анархистôвъ. Послѣднымъ дѣломъ конґресу було ухвалене буджету надзвычайныхъ выдаткôвъ и уповажнене правительства до купна вôдъ Индіянъ щепу Еполашôвъ 4 міліонôвъ акрôвъ плодородной землѣ. Цѣна купна не може бути высша вôдъ 10 міліонôвъ дол. а земля мае бути розпарцельована мѣжь горожанъ Сп. Державъ. — Найближша сесія конґресу буде скликана въ падолистѣ с. р.

Самъ фактъ вôдроченя конґресу выкликавъ по цѣлôмъ краю чимало коментарôвъ. Рôжни рôжно выражують ся о подвигахъ и дѣяльности батькôвъ сеи републики, а многочисленна праса всякихъ вôдтѣнкôвъ хвалить и выносить ихъ пôдъ небеса або критикуе немилосердно. До тыхъ послѣдныхъ належить демократична праса и горстка поступовыхъ дневникôвъ, котрѝ мають на цѣли добро краю. На увагу заслугуе голосъ одного зъ проводирôвъ демократичнои партіи, сенатора Джемса М. Ґрейґса. — Говорить вôнъ такъ: „За 7 мѣсяцѣвъ працѣ пôдчасъ послѣднои сесіи конґресу ухвалено безлѣчь справъ, котрыхъ собѣ народъ не бажавъ, але о много бôльше не ухвалено сего, чого народъ домагавъ ся. Вина за се спадае на републиканьску партію, бо она мае рѣшаючу бôльшость въ конґресѣ. Наколи бачно придивимо ся еи роботѣ, то сейчасъ пересвѣдчимо ся, що она ворожа для народа. Пôддержуе великихъ богачѣвъ, протеґуе тросты, залицяе ся до коронованыхъ головъ, мріе о монархізмѣ и т. д. Ся партія не гадае навѣть додержати обѣту, заключеного въ еи плятформѣ, а зъ Кубою, то вже прямо нѣкчемно поступае. Передъ народомъ удавала, що бажае еи независимости, та за те нѣякъ не хотѣла допустити до ухвалы цлового права, якимъ можна помочи молоденькôй републицѣ. Нынѣ Куба мае независимôсть, але стоить надъ пропастію матеріяльнои руины. Все те здѣлоно лишь тому, абы приподобати ся тютюневому и цукровому тростови. — Гадаю, що американьскій народъ осудить дѣла републиканьскихъ верховодôвъ пôдчасъ осѣнныхъ выборôвъ. Нѣ оденъ зъ его ворогôвъ не повиненъ тодѣ бути выбранымъ“.

Замѣтно, що всѣ „билѣ“ (внесеня), якѝ ухвалено въ конґресѣ, президентъ Рузвелтъ вже пôдписавъ. Було ихъ поверхъ 10 тысячь.

Народне свято проголошеня независимости Спол. Державъ (Fourth of July — Independence Day) обходжено минувшои пятницѣ дуже торжественно по цѣлôй Америцѣ и еи кольоніяхъ. Радували ся всѣ, а вже найбôльше Филиппинцѣ, бо того дня оголосило амер. правительство загальну амнестію (помилуване) для всѣхъ филиппиньскихъ ворохобникôвъ, котрѝ зложили оружє и для політичныхъ переступникôвъ, почавши вôдъ Аґвінальды. Деякѝ зъ нихъ були гонений, мовь дикѝ звѣрѣ, тортурований, мучений по вязницяхъ и т. д., то-жь дѣйсно мають зъ чого радувати ся.

Розбѣшакамъ на филиппаньскихъ островахъ лихо поводить ся. Войско, т. зв. полева поліція и моряки натискають на нихъ енерґічно та й выловлюють чимъ разъ бôльше. Въ провінціи Моронґъ (островъ Люзонъ) напавъ оногды вôддѣлъ амер. морякôвъ на сильну розбишацку ватагу и звѣвъ зъ нею кроваву борбу. Оденъ морякъ и сѣмохъ розбишакъ полягло, а кôлькадесятьохъ заполонено. Кромѣ того й на иншихъ островахъ удало ся Американцямъ знищити кôлька ватагъ.

Пригноблююче вражене выкликала на Кубѣ незвичливôсть американьского конґресу, котрый нѣякъ не хотѣвъ ухвалити для неи цлови тарифы. Въ фінансовыхъ и торговельныхъ кругахъ пôшовъ зъ тои причины великій переполохъ, бо всѣ пôзнали, що жде ихъ неминуче банкруцтво. Въ нынѣшныхъ часахъ нѣ одна держава не въ силѣ одержати ся безъ промыслу и торговлѣ. Знае о тôмъ кубаньске правительство и, абы зарадити лиху, дѣлае що лише може. Позавчера выслало оно кôлькохъ своихъ вôдпоручникôвъ до Европы въ цѣли навязаня торговельныхъ вôдносинъ зъ Испаніею, Франціею, Анґліею и Нѣмеччиною.

Вправдѣ Кубанцѣ не мають торговельнои фльоты, черезъ що не можуть надѣяти ся великого хôспа зъ навязаня такихъ вôдносинъ, але все таки, наколи штука удасть ся, можуть найти велику пôдмогу на чорну годину. Свѣдчить сесе о меткости Кубанцѣвъ и о незвычайнôй енерґіи, котра ихъ не опускае навѣть въ найбôльше критичнôй хвили.

Братоубійча, домашна вôйна кипить вôдъ кôлькохъ днѣвъ въ муриньскôй републицѣ Гайті. Вôдбувають ся тамъ выборы президента републики и се е причиною вôйны. Президентомъ хоче бути ґен. Піеръ, Фушардъ и Фірминъ, а що кождый зъ нихъ мае численныхъ приклонникôвъ, тожь зъ оружіемъ въ рукахъ старае ся знищити своихъ суперникôвъ. Вѣсти, якѝ надоспѣли листовно, звучать такъ: Адміралъ Кіликъ, начальникъ правительственнои фльоты и сторонникъ Фірмина, збомбардувавъ мѣсто Капе Гайті, помимо протесту заграничныхъ конзулѣвъ. Дня 28. червня зведено на улицяхъ мѣста завзяту битву. Много людей ранено и забито. Дня 29. червня адм. Кіликъ высадивъ на берегъ вôддѣль морякôвъ, котрѝ намагали ся окружити революціонистôвъ, а ґен. Фірминъ разить ихъ гарматнымъ огнемъ. Мимо того сей послѣдный мусить уступати передъ чисельною перевагою противника. За той часъ адміралъ Кіликъ дальше бомбардуе мѣсто. Въ хвили, коли посылае ся тую звѣстку, на улицяхъ мѣста знову закипѣла страшна борба. Немôчне, тымчасове правительство, не може собѣ дати рады, а въ цѣлôмъ краю поставъ небувалый тероризмъ. Ситуація грôзна.

Великій селяньскій страйкъ, (якъ телеґрафують до американьскихъ ґазетъ), выбухъ въ Галичинѣ. Селяне-робôтники домагають ся вôдъ дворôвъ пôдвысшеня платнѣ, яка доси выносила для мущинъ 6, а для женщинъ 3 американьскѝ центы за днину тяжкои працѣ. Для „удержаня порядку“ покликано войско до 13 сѣлъ. Подробиць бракъ.

Треба притôмъ запримѣтити, що при згадцѣ о платни галицкихъ робôтникôвъ, американьскѝ часописи давали по кôлька знакôвъ пытаня оклику. Чудно имъ, якъ можна працювати за 6 центôвъ денно! А въ преславнôй Галилеи дѣйстно такъ платять.

Любимцѣ царя Николая II., російскѝ жандармы, допустили ся поганого злочину, якій дае якъ найгôрше свѣдоцтво всѣмъ сторожамъ царского диспотизму. До вѣденьского дневника „Arbeiter Zeitung“ доносять именно зъ Петербурга, що у вязницяхъ въ Либавѣ знасилили жандармы 160 жидôвскихъ женщинъ, котрыхъ арештовано за участь въ послѣдныхъ робôтничихъ демонстраціяхъ. Щось подôбного лучае ся мабуть лише мѣжь дикунами, ну, и въ державѣ батюшки-царя.

Хлопскѝ розрухи перенесли ся надъ Донъ, въ полудневу Росію, де выбухли зô страшною силою. На початку сего мѣсяця товпы невдоволеныхъ селянъ нападали на фабрики, дворы и уряды, та й нищили все, що лишь стояло имъ на дорозѣ. Заки надоспѣло вôйско, кôлька повѣтôвъ представляло одно велике дѣло знищеня.

Кореспондентъ лондоньскои „Daily Express“ телеґрафуе зъ Петербурга, будьто-бы царь, помимо опору міністрôвъ, рѣшивъ ся удѣлити приватнои авдіенціи 200 представителямъ зô всѣхъ суспôльныхъ кругôвъ Росіи, абы дôзнати ся вôдъ нихъ о дѣйснôй причинѣ теперѣшныхъ заворушень и невдоволеня. Въ складъ депутаціи будуть входити, селяне, мѣщане, редакторове, професоры, учителѣ, ремѣсники, робôтники, а навѣть й політичнѝ переступники. Царь бажае порадити ся ихъ, якихъ средствъ треба бы хопити ся, щобы завести въ державѣ порядокъ и загальне вдоволене. О скôлько въ тôмъ правды, поки-що не знати.

Анґлійскій король Едвардъ VII., що такъ ненадѣйно занедужавъ передъ своею коронаціею, вертае постепенно до здоровля. Раны, завданѝ при операціи гоять ся, а лѣкарѣ заявили, що за два тыжнѣ король зовсѣмъ подужае. Коронація не вôдбуде ся одначе скорше, якъ въ осени.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Липень		
10	Ч.	Сисона преп.
11	П.	Кира и Іоана
12	С.	Петра и Павла
13	Н.	4. по Сош. Соборъ 12 апост.
14	П.	Космы и Дамяна
15	В.	† Полож. ризы П. Б.
16	С.	Мокія, Анатолія

— **Характерне.** Недавно сему перемыскій епископъ-Чеховичь въ Галичинѣ візитувавъ руске мѣсто Самбôръ. Прибувши до руского мѣста мавъ першу промову по польски до жида, опôсля пôшовъ до польскихъ костелôвъ, а вже ажь наконецъ до рускои церкви...

— **Пише** намъ ч. В. Гавранъ зъ Сенди Крикъ, Альта., (въ Канадѣ): Дня 2. и 3. Червня с. р. падали у насъ снѣги, покрываючи великѝ просторы краю верствою грубою на 3 цалѣ. Коли опôсля снѣгъ почавъ топити ся, прійшла повѣнь, яка наробила богато шкоды. Наслѣдкомъ сего цѣна збôжа значно пôшла въ гору. И такъ: бушель лену платить ся теперь 2 доляры, бушель пшеницѣ 80 центôвъ, ячменю 45 центôвъ, жита 50 цент. вôвса 30 цент. а тузинъ яєць 10 центôвъ.

— **Забавна** пригода лучила ся сими днями въ Висбаденѣ. Въ однôй зъ перворядныхъ реставрацій сего купелевого мѣсця сидѣло кôлькохъ панôвъ и розмовляли о рôжныхъ формахъ устрою державного. Говорили голосно, и величали найбôльше републику. При другôмъ столѣ сидѣвъ якійсь немолодый вже панъ и зъ усмѣшкою прислухувавъ ся розмовѣ. — Нашѝ арґументы не промовляють вамъ до переконаня — каже оденъ зъ бесѣдуючихъ, звертаючись до сидячого оподалѣкъ пана. Ви певно есьте монархістъ? — Дѣйсно — звучала вôдповѣдь. Може бысьте менѣ въ такôмъ разѣ сказали, чому волите монахічну форму устрою а не иньшу? — питае републиканинъ. — Маю до того дуже важнѝ причины, а въ першôй мѣрѣ тую, що я самъ есмь королемъ шведскимъ — вôдповѣвъ незнакомый панъ. Републикане зрозумѣли теперь, що такій зъ засады мусить бути монархістовъ, и — на тôмъ розмова урвала ся.

— **Нещасте** на водахъ. Коло берегôвъ Новои Шкоціи, 45 миль вôдъ Галіфаксъ, найдено на мори закоркувану фляшку, въ якôй була карточка зô слѣдуючимъ написомъ: — „Пароходъ Huronian перевернувъ ся и потонувъ въ Недѣлю вечеромъ на Атлянтику. Въ невеличкôмъ човнѣ 14 насъ“: — Є се перша вѣсть о кораблѝ »Huronian«, якій вôдплывъ зъ Ґласґова, въ Анґліи, до Ст. Джяпъ, въ Канадѣ, ще 7-го Лютого с. р. и пропавъ безъ вѣсти. Очевидно, що всѣ, котрѝ нимъ ѣхали и тѝ, що писали найдену картку, погибли.

При руслѣ рѣки Ельбы зударивъ ся 24-ого м. м. анґлійскій пароходъ зъ нѣмецкимъ торцедоносцемъ ч. 42, наслѣдкомъ чого той послѣдный потонувъ. Комендантъ и трехъ воякôвъ зъ залоги торпедоносця пôшли въ морскѝ глубины.

Хиньскій военный корабель, „Каи Хі“, якій плывъ по рѣцѣ Янґъ Тсе, вылетѣвъ оногды въ воздухъ наслѣдкомъ експльозіи. Зô 152-охъ людей его залоги лише 2-охъ вспѣло уратувати ся; прочѝ погибли.

На озерѣ Ири розбивъ ся недалеко Сендюски, Міч. пароходъ „Dumbar“. Зъ 10 осôбъ, котрѝ нимъ ѣхали, лише 3 уратовано, а 7 утопило ся.

— **Якійсь** »священникъ«, чи учитель, чи редакторъ, чи монахъ именемъ Ольшевскій, прійшовъ минувшого тыждня до Америки и сидить въ Мейфілдъ. Злѝ языки кажуть, що спровадивъ его о. Обушкевичь для пôддержаня москвофульскои аґітаціи, а навѣть, що водивъ его вже на показъ до бискупа Гобана.

— **Грôзна** катастрофа лучила ся оногды въ Бориславѣ (Галичина) въ копальни воску земного. Для выясненя подаемо, що копальнѣ воску въ Бориславѣ складають ся всього зъ двохъ закопôвъ и находять ся въ двохъ рукахъ: Банку кредитового и Лендербанку. Першій закопъ заляла вода, але обôйшло ся безъ жертвъ въ людяхъ. Оногдѣшна катастрофа навѣстила закопъ Лендербанку, а наслѣдки еѣ грôзнѝ, бо погибло 19 ямарôвъ, а 8 е тяжко раненыхъ. Причиною нещастя бувъ выбухъ ґазôвъ, що почали добувати ся зъ т. зв. слѣпого хôдника и запалили ся вôдъ лямпы. Выбухъ бувъ страшный. Огонь обнявъ цѣлый закопъ, а гасити его було неможливо. Зъ интерпеляціи, яку внесли робôтничѝ послы въ австрійскôй радѣ державнôй выходить, що вина за се спадае на властителѣвъ копальнѣ. — Они всюды легковажать собѣ жите и здоровле нещасного робôтника, такъ ту якъ и въ старôмъ краю мордують ихъ очевидячки. Каты...

— **Зъ** Youngstown, O. пишуть намъ: Наша громада хочь ще молода, але розвиваесь хорошо. Маемо свою церковь и дôмъ парохіяльный. Народъ тутъ мѣшаный; бôльшость становлять Словяки и Мадяры; суть тутъ такожь Русины зъ Марамороша и зъ Галичины (Лѣского повѣта) — але всѣ жіють въ згодѣ. Тôлько айриськѝ бискупы хотѣлибъ робити баламуту мѣжь нами. Нашого священника о. Н. Воленьского суспендувавъ безъ причины (хиба за те, що вôнъ жонатый) бискупъ зъ Columbus, O. и зъ Клевелянду, O. Але народъ не зважае на тое и игнорує латиньскихъ бискупôвъ. Робота у насъ иде добре.

— **За** нимъ якъ за псомъ! Дались въ знаки штурханцѣ Олексѣ Киптикови родомъ зъ Олешичь, пов. Чешанôвъ, котрый живъ на вѣру зъ вдовою по убитôмъ черезъ експльозію Янѣ Зелѣньскôмъ. Зъ 22. на 23. м. м. о 2½ год. по пôвночи товпа людей вывабила его на дворъ зъ хаты, та далѣ гонити якъ за псомъ. Що небораки пôдбѣгъ, то знову упавъ, а тутъ зъ заду, якъ не кулакъ, то камѣнь. Нарештѣ десь зникъ. Чулисьмо, що повернувъ о 4-тôй рано та мавъ въ двохъ мѣсцяхъ розбиту голову и бувъ безъ капелюха. Теперь буде ся муфовати, де ихъ люде не знають. Кôптикъ пôлишивъ жѣнку въ краю. К.

— **Страшный** циклёнъ бушувавъ дня 2. с. м. въ Индіяхъ сходныхъ. Близь Рампурга скинула буря зъ шинъ переѣзджаючій поѣздъ желѣзницѣ „Истъ Индіянъ“. Много подорожныхъ потовкло ся при тôмъ небезпечно; 11 погибло.

— **„Мнѣ** бôльше нравится ваша газета »Свобода« нежели газета »Свѣтъ« потому, что „Свѣтъ“ только критикуетъ всѣхъ. У него (»Свѣта«) хорошые только одни русскіе попы. Я самъ настоящій русскій изъ Сибири, но поповъ и поганое правительство не обожаю, потому, что они всѣ дармоѣды и пьютъ кровъ у бѣднаго чоловѣка рабочаго«. Такъ пише намъ оденъ дѣйсный Москаль, читатель »Свободы« зъ стейту Вашинґтонъ, а нашѝ домороднѝ царославнѝ и москвофулы величають царя и его попôвъ! Кому вѣрити?

— **Майнеры** зô стейты Мічіґанъ жертвували на страйкерôвъ въ Вестъ Вирджиніи 50 тысячь долярôвъ. Въ касѣ ихъ орґанізаціи лишило ся еще 1 міліонъ долярôвъ готового гроша.

— **Свою** жену и одиноке дитя замордувавъ оногды сокирою Якôвъ Киле молодый фармеръ зъ охрестности Лорелъ, Дел. Причиною злочину була мабуть заздрôсть. По довершеню убійства, Киленъ самъ вôддавъ ся въ руки власти.

— **Грады** и снѣги падали минувшого тыждня въ пôвнôчнôмъ Мічіґанѣ. Въ охрестности Каламазу, Міч. лежавъ снѣгъ пôвъ дня, заки стопивъ ся.

— **Минувшого** тыждня вôдвѣдавъ візитаторъ, о. Годобай, о. Обушкевича. Пôзнавъ свôй свого...

СОЦІЯЛІЗМЪ
— а —
робôтниче пытане.

(Дальше).

Можна бы побудувати двоторову лінію желѣзнои колѣѣ зъ Бостону до Сенъ Френциско, три тысячѣ чотыриста пятьдесять (3,450) миль за суму двѣста міліонôвъ доляровъ (200,000,000). Выдатки на удержане сталого руху на цѣлôй лініи выносили бы: двайцять міліонôвъ доляровъ за зъужите матеріялу; сто пятьдесять тысячь прислуги (робôтникôвъ) по 4 доляры за 8 годинъ працѣ денно выносе двѣста девятнайцять міліонôвъ доляровъ (219,000,000), если возьмемо за пôдставу 350 днѣвъ въ роцѣ; опалъ, олива и т. д. десять міліонôвъ доляровъ (10,000,000), що разомъ вынесе двѣста двайцять девять міліонôвъ доляровъ (229,000,-000). Нынѣ компании беруть близько доляра за перевôзъ однои тоны товару на просторони 100 миль. Єсли бы правительство взяло колѣѣ на власнôсть, зменшили бы цѣну перевозу товарôвъ на 25 центôвъ вôдъ тоны за 100 миль, въ той способъ рухъ товарôвъ взрôсъ бы нечувано. На такôй лініи, про яку згадалисьмо выжше, було бы сто пятьдесять тысячь возôвъ, а кождый зъ нихъ перевозивъ бы 10 тонъ черезъ 10 миль на день, що значить сто девятьдесять пять міліонôвъ доляровъ (195,000,000) доходу на рôкъ. Бути може, що доходъ пôднѣсъ бы ся о пять разôвъ больше. Єсли бы брало ся по долярови вôдъ кождого подорожного за переѣздъ черезъ цѣлый край, то вплынуло бы зъ того доходу сто пятьдесять міліонôвъ доляровъ (150,000,000), а може навѣть до 500 міліонôвъ доляровъ (500,000,000). Але числѣмъ менше. Перевôзъ товарôвъ 195 міліонôвъ дол., перевôзъ подорожныхъ 150 міліонôвъ дол., а перевôзъ дрôбныхъ посылокъ, такъ званыхъ експресовыхъ, 4 міліоны, то зъ того выйде великаньскій доходъ триста сорокъ девять міліонôвъ доляровъ (349,000,000), зъ чого чистый зыскъ вынесе суму 100 міліонôвъ доляровъ. Зъ того выходить, що капиталъ, выданый на будову колѣй, буде покрытый зъ зыскôвъ въ протягу двохъ лѣтъ.

Знатоки колѣєвыхъ вôдносинъ въ Сполуч. Державахъ доказують, що колѣєвй компаніи того краю тратять що року великаньску суму, бо сѣмсотъ пятьдесять міліонôвъ доляровъ (750,000,000), наслѣдкомъ конкуренціи. Зъ тои самои причины суть также великй страты въ инш ихъ промыслахъ. Въ соціяльнôмъ устрою всѣ непотрѣбнй выдатки будуть знесенй на корысть цѣлого загалу.

Паразіты.

Пожиточна праця членôвъ суспôльности дае нагоду розпанощувати ся уличнымъ паразітамъ. Оденъ чоловѣкъ робить черевики а другій одежу. Купець приходить до шевця и купуе черевики за цѣну 75 процентъ еи вартости а продае ту саму пару черевикôвъ другому за 100 процентъ еи вартости. Те саме дѣе ся зъ одежею. Тй два робôтники швець и кравець удержують купця. Въ теперѣшнôмъ суспôльнôмъ устрою кождый, пожиточный робôтникъ удержуе девятнайцять паразітôвъ-неробôвъ. Єсли ту систему знесемо, то робôтникъ одержить цѣлу вартôсть своеи працѣ.

Капиталисты суть въ промыслѣ тымъ, чимъ суть пявки въ свѣтѣ звѣрятъ.

Міністеръ Почтъ Сполуч. Державъ зъ року 1871 Cresswell и Wanamaker радили конґресови въ р. 1890, щобы правительство закупило телеґрафы, але телеґрафічнй компании выдали не мало грошa, щобы не прійшло до здѣйсненя того проекту. Въ звѣтѣ за р. 1890 Wanamaker выказавъ, що умѣщенй тысячь доляровъ на акціяхъ телеґрафічнои компании Western Union принесли до року 50 тысячь доляровъ (50,000) приросту въ закладовôмъ капиталѣ, а сто тысячь доляровъ (100,-000) дивіденды готôвкою; се значить 300 процентъ зыску кождого року.

Приватнй, телеґрафічнй компании въ Анґліи побирали 60 центôвъ вôдъ телеґрамы, а нынѣ, коли правительство перебрало въ посѣдане телеґрафічнй уряджения, платить ся за кождыхъ 12 слôвъ тôлько 12 центôвъ. Въ Франціи и Бельґіи платить ся за 10 слôвъ 10 цнт., а въ Сполуч. Державахъ платимо приватнымъ телеґрафічнымъ компаніямъ 25 цнт. за 10 слôвъ.

Те, що сказалисьмо о телеґрафахъ, вôдносить ся также до телефонôвъ.

Електричне свѣтло.

Якъ коштовнй суть нынѣшнй удержаня, если знаходять ся въ рукахъ приватныхъ компанѣй, довѣдуємо ся зъ цѣнъ, побираныхъ за електричне свѣтло. Въ мѣстѣ Elbin, въ стейтѣ Illinois, компанія побирала за одну лукову лямпу до пôвночи ажь 242 доляры. Вôдъ року 1890 те саме мѣсто мае свое власне електричне освѣтлене и коштуе его одна лямпа, що свѣтить цѣлу нôчь, тôлько 85 доляровъ. Щось подôбного було въ Дитройтѣ. Давнѣйше платили тамъ за лямпу 130 доляровъ, нынѣ мѣсто мае свое електричне уряджене свѣтла и одна лямпа коштуе лишь 75 доляровъ. Въ мѣстѣ Bangor, въ стейтѣ Maine, зменшили ся кошты освѣтленя зъ 150 доляровъ на 53 дол. за лямпу зъ хвилею, коли мѣсто перебрало въ посѣдане електричне уряджене. Въ Jacksonville, въ стейтѣ Florida, мѣсто зыскало на своимъ уряджению три четвертй части давного выдатку на лямпы. Въ Lewistown, Maine, упала цѣна електричнои лямпы зô 182 дол. на 55 дол.; въ Peabody, Mass. зô 185 дол. на 62 110 дол. на 58 дол.; въ Huntington, Indiana, зô 146 дол. на 50 дол.; въ Bloomington, Ill. зъ 111 дол. на 51 дол. — всюды тй змѣны на лучше наступили зъ хвилею, коли мѣсто перебрало на себе електричне уряджене. Чи може хто заперечити тому, що большй суть корысти, коли всѣ уряджения суть въ посѣданю загалу? Выжь наведенй числа суть явными доказами.

Почты.

Уряджене почты есть дальшимъ доказомъ пожиточности и практичности соціялізму. Наше правительство есть въ станѣ заслати листъ зъ стейту Тексасъ до Аляски, то есть на просторони тысячокъ миль, за марныхъ 2 центы, а помимо того почтовй робôтники, зъ такъ низкои оплаты, суть платнй лучше, бо побирають пересѣчно 950 доляровъ рôчно за 8 годину працю. Капиталистичнй ґазеты доказують, що почта не оплачує ся, бо показує недобôръ, але не кажуть, чому се дѣє ся въ декотрыхъ рокахъ. Причиною недобору есть те, що приватнй, колѣєвй компании числять собѣ за богато за перевôзъ почты.

Правительство платить колѣєвымъ компаніямъ три міліоны пять сотъ тысячь доляровъ (3,500,000) за уживане 500 почтовыхъ возôвъ рôчно. Тымъ часомъ побудоване того числа возôвъ коштуе два міліоны доляровъ (2,000,000) а служити они можуть черезъ 20 лѣтъ. Крôмъ того правительство платить компаніямъ цента за перевезене одного фунта посылокъ на просторони кождыхъ 56 миль, що значить вôсѣмъ разôвъ больше якъ платять експресовй компании, а 50 разôвъ больше вôдъ оплаты, вызначеной приватнымъ купцямъ за перевôзъ товарôвъ. За перевôзъ листôвъ и почтовыхъ посылокъ компании обкрадають правительство на 30 міліоновъ доляровъ рôчно.

Въ соціяльнôмъ устрою всѣ непотрѣбнй и высокй оплаты будуть скасованй, а хочь бы на листъ приклеювали одноцентовый значокъ, то и тогдѣ почта принесе зыску міліоны доляровъ рôчно.

Почта Великои Британіи приносить чистого зыску шѣснайцять міліоновъ доляровъ (16,000,000) рôчно. Всѣ почтовй уряджения цѣлого свѣта выказують въ звѣтахъ зыски, не выключаючи малозаселеной Австраліи.

Розумна господарка.

Професоръ Теодоръ Герцка зъ Вѣдня, въ Австріи, авторъ книжки „Права суспôльного розвою", пише такъ: „Я сбчисливъ, кôлько потреба працѣ и часу на вытворене, за помочію найновѣйшихъ машинъ, конечныхъ средствъ удержания и певныхъ выгôдъ для 26 міліоновъ мешканцѣвъ Австріи. Пôдъ словами „средства удержания" розумѣю: хату, мешкане зъ пять комнатъ для родины, опалъ, умебльоване, посудина и лѣки. Я переконавъ ся, що на заспокоене згаданыхъ потребъ цѣлои Австріи потреба 26 міліонôвъ єкрôвъ управнои землѣ, вôсѣмъ міліоновъ єкрôвъ пасовискъ, въ кôнци шѣстьсотъ пятнайцять тысячь (615,000) робôтникôвъ, щобы працювали 300 днѣвъ въ роцѣ по 11 годинъ денно; то значить 12½ процентъ мущинъ, спосôбныхъ до працѣ, могли бы приладити приличне удержане для 26 міліоновъ мешканцѣвъ, працюючи на выжь згаданыхъ условіяхъ. Єсли-бъ однакъ всѣ спосôбнй до працѣ мущины Австріи, то есть 5 міліоновъ дорослыхъ мущинъ, взяли ся до працѣ и працювали годину и 23 минуты денно, то се выстарчило бы, щобы вытворити потрѣбну скôлькость ужиткованыхъ рѣчей для цѣлого краю. Єсли до того обчисленя долучимо збиткованй и артистичнй рѣчи, котрыхъ суспôльность потрѣбує, то всѣ спосôбнй до працѣ мущины въ числѣ 5 міліоновъ, мусѣли бы працювати 2 годины и 11 минутъ въ день, а 300 днѣвъ въ роцѣ. Вытворчою силою тыхъ 5 міліоновъ людей мешканцѣ Австріи, що въ хвили писаня тои книжки числили 26 міліонôвъ душъ, могли бы заспокоити всѣ навѣтъ выбагливй потребы. На случай, коли бы дорослй мущины згодили ся працювати 3 годины и 20 минутъ денно, могли бы працювати черезъ 7 мѣсяцѣвъ въ роцѣ, а 5 мѣсяцѣвъ выпочивати на приятности и вôдпочинокъ.

Конкуренція.

Суть люде, котрй говорять, що конкуренція есть животворчимъ средствомъ для промыслу и гандлю, що есть захотою до дѣланя та, що усунене ей зъ суспôльного господарки довело бы до упадку и смерти суспôльности. Єсли конкуренція есть конечною въ розвою суспôльности, то повинна бы бути чинникомъ въ житю рослинъ и звѣрятъ. Чому рôльникъ оре землю? Чому не позволить вôнъ рости свободно пшеници и бурянови? Чому старае ся вôнъ справляти землю навозами и въ той способъ вчинити ей плоднѣйшою? Чому змѣнює вôнъ плоды на своихъ грунтахъ що кôлька рокôвъ? Чому задержує лучшу расу домашныхъ звѣрятъ? Єсли бы рôльникъ дозволявъ панувати конкуренціи на своихъ грунтахъ въ цѣлôй силѣ, его луки переповнили бы ся непотрѣбными зелами, котрй поубивали бы пожиточнй збѣжа и травы въ нѣчѣмъ неперебарчивôй борбѣ о истноване.

Демократы и републикане говорять о потребѣ гармоніи, яка повинна панувати помѣжь капиталомъ а працею. Та чи може бути мова о згодѣ тамъ, де истнує засаднича суперечность де одна сторона старае ся повалити другу, коли капиталъ завдячує свое истноване кривдѣ, заподѣянôй працѣ? Коли выбухае страйкъ, републиканьскй и демократичнй ґазеты помагають ссати крови робôтникôвъ, а въ часѣ выборôвъ голосують на голосы неусвѣдомленыхъ наймитôвъ; чому тогдѣ не проповѣдують згоды?

(Дальше буде).

Знатоки письма.

Д. П. зъ Олифантъ, Па. розказувавъ менѣ одного разу таке:

Оденъ Русинъ, котрого имени ту не подаю, бувъ собѣ статочнымъ чоловѣкомъ, а що и умѣвъ читати зъ молитвослова та якъ-такъ пôдписати свое назвиско, то-жь и помагали его сусѣды и знакомй. Раз приходить до него его дуже добрый пріятель и кумъ тай просить, щобы заручивъ за него кôлька сотокъ доляровъ, бо треба було заплатити за побранй товари до стору. Часы були некорыснй, люде заробляли, значить ся, и платили за все готовкою, то-жь нашъ Русинъ выгодивъ свому кумови-шторникови и пôдписавъ свое честне имя яко поруку на тыхъ кôлька сотокъ доляровъ. Якже-жь не выгодити въ такôй прикрôй хвили. Але невдовзѣ часы змѣнили ся. Люде заробляли чимъ разъ менше, не выплачували всего шторникови такъ, що той по кôлькохъ мѣсяцяхъ збанкротувавъ, а тымъ самымъ не мôгъ выплатити того довгу, за якій поручивъ нашъ Русинъ. А компанія, вôдъ котрои набравъ шторникъ, не журила ся банкроцтвомъ шторника цѣлковито, бо на той довгъ стоявъ домикъ нашого Русина. Прійшло отже до лѣцитаціи домика. Якже нашъ Русинъ дôзнавъ ся, що его праця пôйде на марне, ставъ о правдувати ся та божити ся, що вôнъ анѣ не знавъ що пôдписуе, а вже нѣколи не гадавъ, щобы пôдписувавъ яке письмо на таку велику суму. Та що-жь! Не помôгъ плачь, не помогли нарѣканя, компанія злѣцитувала домикъ за чужй довги. Кождый може собѣ уявити въ якôй розпуцѣ находивъ ся тогды нашъ Русинъ. Та помочи не мôгъ ему нѣхто въ тôмъ великôмъ горю. Вôнъ и самъ те знавъ, що вôдъ людей ему полекшѣ не буде, то-жь пôйшовъ передъ церковь, впавъ на вхрестъ на землю, а середъ плачу и нарѣканя заклявъ: »Бодай того Панъ Бôгъ тяжко покаравъ, хто вынайшовъ письмо!...«

Жаль и смѣхъ.

Друга знову історія, про котру знае ширшій загалъ, то така:

Сѣмохъ олифантскихъ людей, пôдмовленй московофульскими та айриско-мадярскими головачами, пôдписали въ судѣ таке письмо, щобы руску церковь, взагалѣ цѣлый церковный маєтокъ передати въ руки айриско-католицкого епископа. Я не назву тыхъ сѣмохъ людцѣвъ хрунями, я маю для нихъ маснѣйшій выразъ, лишь не хочу нимъ каляти паперу, ихъ такъ звуть, нѣбы хрунями, всѣ олифантскй чеснй парафіяне. Якъ вже всѣ знають, зъ того прійшло до процесу, котрый коштувавъ немало труду и гроша, а котрый ще не скôнчивъ ся. Недавно довело ся менѣ бути въ Олифантъ, а що тогдѣ бувъ братскій мітинґъ, то-жь и я пôйшовъ тамъ на хвильку. А увôйшовъ я до салѣ на той часъ, коли оденъ зъ тои нещасной сѣмки верещавъ до зôбраныхъ, що они нѣколи не пôдписували такого паперу, на котрôмъ бы було написане, що ключѣ и маєтокъ церковный мае передати ся въ руки католицкого епископа. Тогдѣ о. Арданъ принѣсъ тамъ людямъ той папѣръ и перечитавъ те, на що они пôдписали ся. Але и тогдѣ зачавъ кричати той нещасникъ, що анѣ вôнъ, анѣ его товаришѣ не пôдписували такого письма, що те письмо, котре читавъ о. Арданъ сфалшоване и т. д. Я, коли се чувъ, лишь здвигнувъ раменами и погадавъ собѣ, що тй люде не знали що пôдписували, що они або злобно, або не свѣдомо запродали своихъ братôвъ. Теперь не выпадало бы нѣчо лучшого, якъ лишь пôйти тôй нещаснôй сѣмцѣ, (котру люде називають хрунями), передъ церковь, впасти тамъ хрестомъ и закликати зъ глубины душевнои: »Бодай того Панъ Бôгъ тяжко покаравъ, хто вынайшовъ письмо та пôдписы знакомъ хреста святого«.

Єсли бы сеся нещасна сѣмка, котру люде называють хрунями, послухала мене, то я бы имъ порадивъ, щобы замѣсть высше згаданого проклону, молили ся такъ:

»Боже, приверни намъ назадъ той людскій розумъ, якій намъ вôдобрали московфульско-айриско-мадяроньскй поганцѣ та зôтри зъ нашого чола те препогане пятно хрунь, а мы кленемо ся ось ту передъ тою церквою, котру хотѣлисьмо выдерти своимъ братямъ, а дати чужимъ, що направимо заподѣяну кривду. Пôдписувати и класти знакôвъ святыхъ вже нѣколи не будемо на такихъ паперахъ, на котрыхъ не знаемо що написане або, котру мали бы нанести кривду и нечесть рускому имени.«

Ст. Макарь.

Дописи.

29. ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Прасовый законъ.

Вже въ попереднôмъ листѣ згадувавъ я, що президентъ міністрôвъ дръ Керберъ внѣсъ въ вѣденьскôмъ парляментѣ правительственный проєктъ прасового закона. Въ наслѣдокъ замкненя парляментарнои сесіи проєктъ сей прійде на денный порядокъ засѣданъ парляменту допьорва въ осени, однакъ мимо того не завадить вже теперь про него поговорити, тымъ больше, що вôнъ, якъ и всѣ правительственнй проєкты въ Австріи, буде певно ухваленый.

Очевидно, що годѣ тутъ запускати ся въ подробицѣ, тымъ больше, що до васъ, американьскихъ горожанъ, сей проєктъ не вôдносить ся, и тому я пôднесу лише що найважнѣйше.

Основными хибами доцепкрѣшнього прасового закона въ Австріи є заборона кольпортажѣ и конфіската. Такй два „чуда" не истнують для нѣякои иньшои пресы въ цѣлôмъ свѣтѣ, навѣть для російськои, бо тамъ вправдѣ є цензура такъ для ґазетъ якъ и для всѣхъ літературныхъ творôвъ, але нема заборони кольпортажѣ.

Отже въ нашôй „конституційнôй" Австріи не вôльно продавати ґазетъ, лише на призначеныхъ до того мѣсцяхъ и за дозволомъ власти, хочь яблока, черешнѣ, сѣрники и т. п. можна й на вулици продавати.

Новый проєктъ прасового закона зносить ту заборону. Пôсля того закона можна буде продавати ґазеты и загаломъ періодичнй выданя всюды, лише треба на те мати вôдъ власти леґітимаційну карту, а власть зъобовязана выдати таку карту кождому (зъ малыми выимками), хто скôнчивъ 18 лѣтъ житя.

Лише продажу книжокъ та брошюръ обмежує новый законъ въ той способъ, що ихъ продажею може займати ся лишь чоловѣкъ, що загаломъ мае концесію на продажу друкôвъ, тай то лише въ тôмъ повѣтѣ, де вôнъ мешкає и въ сусѣдныхъ повѣтахъ. Очевидно, що безъ того обмеженя можна бы обôйти ся, але Австрія не була бы Австрією, коли-бъ хочь чимъ-небудь не взяла бы людськои свободы.

За те важна є постанова, що до безплатного роздаваня друкôвъ та наклеюваня оголошень не треба нѣякого дозволу, и се мае право робити кождый на кождôмъ мѣсци.

А теперь перейдѣмъ до конфіскаты, котра є дѣйснымъ нещастємъ для ґазетъ. Пôсля теперѣшного закона мае державна прокураторія право конфіскувати все, що уважає за противне законамъ. Для тои цѣли кожду ґазету и кожду меньшу брошюру треба передъ еи выходомъ въ свѣтъ предкладати прокураторіи. Прокураторія, котра держить усе зъ пануючою клясою суспôльности и урядуе на еи корысть, выпаходить въ ґазетахъ рожнй злочины, заряджуе конфіскаты, однакъ авторамъ тыхъ „злочинныхъ" статей и волосъ зъ головы не спадае, бо пôсля теперѣшного закона вину за злочинъ поносить статья, а не еи авторъ. На дѣлѣ воно не такъ, бо коли напишешь дѣйстно яку статью, небезпечну для „сильныхъ свѣта сего", то прокураторія не обмежує ся на конфіскатѣ, але тягне й авторôвъ передъ судъ, якъ се було зъ Вячеславомъ Будзиновськимъ за його передвыборчу брошуру въ 1900 р., — але въ насъ конфіскує ся звычайно статѣ, за якй автора абсолютно не можна бы засудити, конфіскує ся на корысть пануючои класы, и тому та пануюча кляса и придумала конфіскату.

Пôсля нового закона конфіската буде знесена, а коли ґазета буде мѣстити въ собѣ яку провину, то за се мае ся потягати передъ судъ автора чи редактора. Новый законъ лишь тодѣ задержує конфіскату, коли статья мѣстить въ собѣ провину державнои зрады (§ 58.), образи маєстату и цѣсарського дому (§§ 63 и 64), шпіоньства (§ 67), богохульства (§ 122) и на конець провину взываня до карыгôдного вчинку, коли той вчинокъ пôдходить пôдъ назву злочину и коли оправдане є небезпеченьство, що той злочинъ въ наслѣдокъ такого взываня може бути поповненый.

Отсей послѣдный случай конфіскаты є также такимъ додаткомъ, якій характеризує австрійску „свободу". Адже въ очахъ прокураторіи, особливо галицкои найлеґальнѣйшій зазывъ до робучихъ людій, абы боронили ся противъ своихъ гнобителѣвъ, може бути зазывомъ до злочину.

Що законъ мае на думцѣ хоронити сильныхъ свѣта сего, видно также зъ того, що за взыване до бойкоту назначує кару вôдъ 50—2.000 коронъ. Бодай то „свобода пресы"!...

Хибою закона є также те, що за обиду чести не лише звычайного чоловѣка, але й урядника яко такого, мае судити дневникаря не судъ присяжныхъ, якъ се було доси, але звычайный судъ. Сего вже абсолютно за богато! Теперь, коли чоловѣкъ писавъ правду на поганого урядника, то бувъ хочь певный, що присяжнй судіѣ увôльнять його, а теперь треба буде йти до арешту або мовчати про урядничй „подвиги", бо „крукъ крукови ока не выберe", а судья урядникъ, котрый буде судити дневникаря за обиду чести свого товариша-урядника, не зможе бути безстороннымъ... Розумѣєть ся, що маю тутъ на думцѣ опозиційныхъ дневникарôвъ, бо тымъ, що румиґають овесъ зъ паньско-правительственного жолоба, було, єсть и еще довго буде добре.

Оттакъ выглядае новый прасовый законъ. Супротивъ теперѣшного все таки выказує вôнъ поступъ, и кобы парляментъ ухваливъ його зъ поправками, якихъ будуть домагати ся опозиційнй послы, то ще було бы не зле... Та — поживемъ, побачимъ.

На конець хотѣвъ бы я вказати на одно, на що у насъ майже не звертаєть ся уваги. У насъ люде занадто одушевляють ся свободою слова и пресы, не задумуючи ся надъ тымъ, що та свобода, хочь бы и яка велика, якъ пр. въ Швайцаріи, Анґліи, Америцѣ, все таки приносить найбôльше корысти тымъ, що мають теперь власть у рукахъ, а для робучого народа, для тыхъ, що хотѣли бы змѣнити теперѣшный несправедливый ладъ, та „свобода" накладае рожнй ограниченя.

Про все те сподѣваю ся колись ширше заговорити, а теперь подаю лишь отсю думку пôдъ розвагу читаючихъ и мислячихъ...

24. Червня, 1902 р. М. Л.

Всѣ, що побрали до розпродажи Календарѣ „Союза", нехай сейчасъ зроблять рахунокъ и пришлють до редакціи „Свободы".

Сема головна конвенція „Руского Народного Союза" въ Jersey City, N. J.

(Дальше.)

Точно о 3-ôй годинѣ по обѣдѣ явились всѣ делеґаты и урядники въ конвенційнôй галѣ. Секретарѣ вôдчитала листу делеґатôвъ и урядникôвъ, черезъ що дознали ся, що всѣ суть присутнѣ.

Продовжае ся отже справоздане касієрске, головного секретаря и касієра, але поневже позиціи въ книжцѣ секретаря були вôдмѣннѣ вôдъ позицій въ книжкахъ касієра, а також и сума не рôвнала ся, черезъ що и контрольна комісія, выбрана на часъ конвенціи, не могла докладно сконтроловати рахунки и представити точне справоздане зъ касы, то-жъ на внесене кôлькохъ делеґатôвъ, ухвалює конвенція поручити секретарови и касієрови, щобы тін-жъ якъ найскорше споряджили рахунки, вôднайшли рôжницѣ позицій и предложили завтра вечеръ такѣ точки: скôлько въ касѣ „Союза" находить ся готового гроша; скôлько есть на довгахъ, якъ великій есть фондъ желѣзный и фондъ розпорядимый и скôлько грошей и на чію рѣчь находить ся въ депозитахъ?

Теперь слѣдують интерпеляціи и скарги на головного секретаря.

О. Обушкевичъ вносить, щобы на слѣдуючôй конвенціи секретарь мавъ всьо приготоване: книжки и рахунки въ порядку; спомнане также, якою правописею маютъ выдавати ся календарѣ и иншѣ письма, выходячѣ зъ заряду „Союза"; протестуе противъ фонетики. Внесене се вôдкинено, а властиво вôдложено ажь коли прійде на него черга.

Делеґаты, якъ Домбровскій, Кирчôвъ, С. Ядловскій, М. Ґрацонь, Дзебякъ и другѣ интерпелюють гол. секретаря, що имъ не посылавъ на часъ выказôвъ, грамотъ и вôдзнакъ.

П. Ив. Бурштинъ взывае секретаря, п. Пирча, абы той оправдавъ ся на внесені ту интерпеляціи и также щобъ додавъ, чи декотрѣ мѣсцевѣ секретарѣ выповняли точно свою службу. П. Д. Пирчъ оправдавъ ся въ той способъ, що спôзнене выказôвъ наступило въ наслѣдокъ его домовыхъ клопотôвъ, а именно, хора жѣнка и дѣти и кôлькаразове „муфоване" ся до иншихъ „ганзовъ". Тѣ отже рѣчи спинили его роботу, але вôнъ дававъ раду мѣсцевымъ секретарямъ въ „Свободѣ", щобы тін-жъ проводили въ себе дома другѣ выказы платничѣ и черезъ такій способъ могли кождого мѣсяця посылати грошѣ и повѣдомленя, хочь не достали ще выказôвъ вôдъ гол. секретаря. — Такѣ другѣ выказы суть и тымъ добрѣ, що часомъ вандруючѣ выказы можуть стратити ся на почтѣ, або спалити, а тогды легко выписати новѣ. Що до грамотъ и вôдзнакъ, то такихъ не посылавъ, бо ихъ нема на складѣ, ажь по конвенціи дадуть ся зробити.

Приступлено до ревизіи статутôвъ. Статуты „Р. Н. Союза" були вôдчитанѣ кожде слово и надъ кождымъ параґрафомъ застановлено ся, чи мае бути змѣненый, выкресленый або новый.

Передовсѣмъ ухвалено, що »Р. Н. Союзъ« мае змѣнити цѣлу дотеперѣшну маніпуляцію, т. е. впровадити конче въ житѣ тое, що було ухвалено на VI. головнôй конвенціи въ Пітсбурґу; подавати числа братствамъ и М. Р. Н. С., выготовити для всѣхъ братствъ однаковѣ статуты, не мати до дѣла ничь зъ поодинокими членами, а лише зъ братствами або М. Р. Н. Союзами. Суму прислану вôдъ такихъ ґрупъ не писати до книжки кождому членови окремо, але записати загально, що братство або М. Р. Н. С. платить за скôлько членôвъ таку суму — а поодинокихъ членôвъ нехай принимати мѣсцевѣ урядники и ихъ мѣсячне вписывати до своихъ книжокъ.

На тôмъ нынѣшне засѣданє закôнчено, перечитано наспѣвшѣ на конвенцію телеґрамы и листы, назначено що завтра на 8-му годину рано мае кождый делеґатъ появити ся въ галѣ и замкнено засѣдане о 8-ôй год. вечеръ.

Дня 19. червня 1902 на такôмъ самôмъ порядку якъ вчера приступлено до ревизіи статутôвъ и принято слѣдуючѣ ухвалы. § 5. б) Слово „неспособный до працѣ" выкинено. § 7. змѣненый въ той способъ: „членомъ „Р. Н. Союза" може стати ся кожде руске братство и каждый зъорґанизованый мѣсцевый „Р. Н. Союзъ" котрыхъ членами можуть бути Русины обохъ полôвъ, вôдъ 1 скôнченого року до нескôнченыхъ 45 лѣтъ житя; если суть честнѣ, здоровѣ, характернѣ и тверезѣ. Пôдъ словомъ зъорґанизованый „М. Р. Н. Союзъ" мае розумѣти ся тое, що така мѣсцева орґанизація мае мати свой урядъ: предсѣдателя, секретаря, касієра, передъ вступленємъ до „Р. Н. Союза" и свою печатку.

Сли братство або „М. Р. Н. С." хочуть положити свого касієра пôдъ бондъ, то можуть, але „Р. Н. Союзъ" не змушуе ихъ до того.

Додатокъ до § 7. звучить такъ: До „М. Р. Н. С." и братствъ можуть належати и другѣ Славяне, котрѣ мусять пôдчинити ся статутамъ такого братства.

Урядниками такъ мѣсцевого „Союза" и братства, якъ и головными, маютъ бути лише Русины.

§ 8. Той самъ зъ додаткомъ, що если братство або „М. Р. Н. С." хоче мати свого доктора, то може, але „Союзъ" до сего не змушуе.

§ 9. Жены, находячѣ ся въ бременôмъ станѣ не можуть бути скорше приняті до „Союза" ажъ по 30 дняхъ, по пологовôмъ выздоровленю. Мужъ, въ часѣ бременности ихъ женъ, можуть бути приняті до „Союза", але если после свѣдоцтва лѣкарского смерть такои жены наступить въ наслѣдокъ пороу до 30 день по пологѣ — посмертне за таку жену не выплачуе ся.

§ 10. змѣнити такъ: Братство або „М. Р. Н. С.", котрѣ хочуть стати ся членами „Р. Н. Союза", маютъ передовсѣмъ познакомити ся головными правилами „Р. Н. Союза" и выписати декларацію для кождого своего члена.

Братство або „М. Р. Н. Союзъ" мае: 1) Заслати всѣ декларацій и грошѣ до головного уряду „Союза"; 2) „Р. Н. Союза" оголосить въ своимъ орґанѣ зголошеня ся даного братства, чи „Союза"; 3) если до 30 днѣвъ не буде жадного протесту противъ принятя ихъ, будуть приняті вôдъ часу зголошеня ся до „Р. Н. Союза"; 4) если даный протестъ буде важный, узнасть ся за важный предсѣдателемъ „Р. Н. С.", тогды верне ся имъ грошѣ назадъ. 5) Урядъ „Союза" мае право приняти таке братство въ цѣлости, або не всѣхъ членôвъ.

§ 12. Змѣнено, вмѣсто слова »кандидатамъ« мае бути „братство, або М. Р. Н. С.", вмѣсто „90 день" мае бути „60 день", вмѣсто „секретаря" — „предсѣдателя".

Кождый членъ мусить брати грамоту и заплатити за неи.

§ Новый. Всѣ братства, або М. Р. Н. С. мусять уважати, щобы ихъ вступаючѣ члены до „Р. Н. С." выписали декларацію докладно и щиру правду и т. д. (якъ въ статутахъ).

Н. Декларацію маютъ пôдписати 2 члены яко свѣдки и урядъ мѣсцевый зъ прибитемъ печатки и т. д. (якъ въ статутахъ).

§ 13. Незмѣненый.

§ 14. зачинае ся такъ: Члены братства або „М. Р. Н. С." принятѣ въ члены „Р. Н. Союза" и т. д. (якъ въ статутахъ).

§ 15. Вступне те саме, що въ старыхъ статутахъ (не змѣнено) мае засылати урядъ братства або „М. Р. Н. С." до головного уряду. Головный урядъ с. е предсѣдатель и секретарь мае осудити, чи може бути принятие нове братство пôсля § 15. сли приступае на разъ не менше якъ 15 членôвъ.

(Дальше буде.)

Дописи.

Зъ Альберта, Канада.

У насъ слава Богу иде добре. Люде маютъ роботы дуже, якъ старѣ такъ малѣ, лишь то зле, що котрѣ прійшовъ безъ фамиліи, то ему тутъ дуже зле, бо вôнъ хоть мае роботу, але мусить свои грошѣ слати до старого краю, бо тутъ не може женити ся. Котра дѣвчина ся вôддасть, то не хоче ґосподарки, але покидае чоловѣка и йде до мѣста на службу. И пропавъ чоловѣкъ зъ бѣдôвъ, бо она навчені бавити ся зъ Ґебридами и ѣсти бамбоны. Покиньте, сестрички, ту забаву зъ Ґебридами и лѣпше выйдете, бо то не файно тай встыдъ. Тодѣ не будете по мѣстахъ по 5, 6 лѣтъ, але повôддаєте ся и будете своими ґаздынями, не анґлійскими або якими иншими слугами. Я бувъ скôлька день у Едмонтонѣ тай надививъ-емъ ся на васъ, чеснѣ дѣвчата. Соромъ бысте мали та встыдъ. А котрѣ найбôльше такъ роблять: буковиньскѣ та ческѣ дѣвки. Они гадають одна зъ другою, що она вже Американка и що щось значить накола ходить зъ Ґебридомъ. А вôнъ не хоче и здыбати ся зъ нею у днину. Правда, що не всѣ такѣ рускѣ дѣвчата, що служать, але дуже, дуже, то такъ дують ся дуже, якъ страхъ. Але суть рускѣ хлопцѣ, що не хочуть на нихъ анѣ дивити ся, лишь беруть такѣ дѣвчата, котрѣ прійшли не давно зъ краю. Сѣ газдують файно.

Й. Ластовка.

Зъ Fernie, B. C.

Вже третій день страйкуємо, а то зъ того, що зараз въ тыждень по експльозіи компанія домагала ся 8 годинного дня въ майнахъ, котрѣ експльодували, хоть передше числила 4 годины на шифту. Шифтменѣ оперлись и заразъ зôстале ще на день такъ само. Вôдъ 21 м. м. компанія покинула тыхъ, котрѣ робили только 8 годинъ, бо зачала домагати ся 8½ годинной працѣ. Нашъ юнія, хоть ще молоденька, выповѣла страйкъ и страйкуємо за тыхъ, щобъ принято назадъ покривдженыхъ до роботы и щобъ зôстало на 8 годиннôмъ дни. Зачуваємо, що компанія выставила 280 тикетôвъ (free pass) въ Винніпеґъ до Ферні. Русины! Хто зъ васъ мае ще здорові плечѣ и цѣлу голову, най васъ не введе духъ въ искушенїє та нехай не йде теперь до Ферні на роботу.

П. Онищукъ.

НОВИНКИ.

— **Першій** зъѣздъ полудново-американьскихъ Русинôвъ. Степанъ Петрицкій, що выѣхавъ недавно до Параны для орґанізованя полуднево-американьскихъ Русинôвъ, выдавъ вôдозву, котрою скликує рускій зъѣздъ, що буде першимъ крокомъ для ширшои орґанізаційнои роботы середъ бразилійскихъ и арґентиньскихъ Русинôвъ. На зъѣздъ маютъ прибути выбранѣ поодинокими кольоніями делеґаты, котрѣ повиннѣ привезти зô собою докладнѣ данѣ про свои кольоніи пôсля квестіонаря, залученого до вôдозвы. Зъѣздъ вôдбуде ся въ Куритибѣ або въ Прудентополісъ. Мѣсце й даты подасть ся пôзнѣйше.

— **Дня** 29. на 30. Юнія въ ночи с. р. въ Troy, N. Y. пропавъ гдесь вже другій чоловѣкъ, нашъ родакъ, Андрѣй Тыра, а дня 3-го Юлія найшли его въ каналѣ побитого и порѣзаного. Хто его житя позбавивъ до теперь ще не знати. Поліція слѣдить за злочинцями. Нещасный походивъ зъ Маластова пов. Горлицѣ, мавъ коло 30 лѣтъ житя и бувъ дуже тихій и спокійный чоловѣкъ, але не належавъ до жаднои орґанізаціи; нѣ до »Союза« нѣ до братства св. о. Николая.

— **Служба** желѣзницѣ „Кенедіенъ Нортернъ" застрайкувала въ Вінніпеґъ, Ман. (Канада) вôдъ дня 1-го с. м. Страйкъ оголошено на цѣлôй линій згадано и желѣзницѣ, а бере въ нѣмь участь майже цѣлый персоналъ. Всѣ домагають ся пôдвысшеня платнѣ. Доси покипуло роботу 1500 люда.

— **На** Сифтонъ (Ман., Канада) и околици вже 3 недѣлѣ падуть дощѣ; черезъ воды тяжко перейти.

в. с.

Андрій Веретельникъ.

СВѢЧКА.

Въ селѣ справляли празникъ.

По вечерни вертали люде зъ церкви въ значно меншôмъ числѣ, якъ зô Служ бы Божои. Люде розходили ся изъ церковного цвинтаря, наче вôвцѣ, а за тиномъ на дорозѣ роздѣлювали ся въ громадки и такъ кождый прямувавъ зô своими гôстьми або до дому або до коршмы. Найбôльше у те послѣдне мѣсце спѣшили парубки на музику, щобы тамъ повеличати ся передъ чужими своими геройствами, а якъ лучить ся, щобы недопустити чужого парубка до своеи дѣвчины, якъ схоче зъ нею потанцювати. А коли бъ бувъ упертый, то переломити ему ту упертôсть кулаками та колами.

Старшѣ господарѣ зъ дебôльшого и жѣнки та молодицѣ прямували до своихъ домôвъ, щобъ закôнчити зъ гôстьми празникъ, якъ Богъ приказавъ, щобы про нього а притôмъ и про нихъ йшла добра слава и память довга та мила помѣжь чужими людьми, якѣ не пожалѣли труду та прибули на нього. За громадками такихъ празничанъ, що весело гуторили, йшовъ Панько Придибанка мовчки самъ собѣ, безъ жадного гостя.

Якъ выйшовъ зъ церкви на дорогу, ставъ, выйнявъ глиняну носогрѣйку, пошпортавъ у нѣй бакуновый попѣлъ, що лежавъ тамъ Богъ знае вôдъ коли, бо начинявъ еи бакуномъ тôлько при рѣдкихъ »оказіяхъ« — запаливъ и ставъ попыхкувати. Попыхкуючи, розглядавъ ся, якъ люде дѣлили ся на купки, якъ запрашавъ оденъ другого и вкôнци, якъ стали прямувати до села, вôнъ и собѣ пустивъ ноги на передъ повагомъ.

Ступавъ такъ и пихкавъ люльку, не зважаючи на те, що тягнувъ цибухомъ попѣлъ и плынъ бакунового етеру, що щѣпавъ його за языкъ гôршь вôдъ паприки.

Якъ ставъ майже самъ на улици, сховавъ люльку до кишенѣ, сплюнувъ и оглянувъ ся, чи не йде хто, а то мусѣвъ бы знову швыдко хапати люльку до рота. Люльку бравъ тодѣ, якъ бувъ празникъ, якъ йшовъ въ недѣлю до церкви, або якъ коли выпало пôти на торгъ до мѣста. А такъ все спочивала вона собѣ на сволоку. Тютюну було нѣзащо купити, тай мусѣла такъ спочивати, а вже въ недѣлю або на празникъ бравъ еѣ зъ собою мовлявъ на те, щобы бувъ похожій на людей. А то якбы безъ люльки, то не мали-бъ його навѣть за чоловѣка. Бо поважный, старшій чоловѣкъ курить люльку або нюхае табаку, а парубокъ цигары. А такъ, якъ бы анѣ того, анѣ другого не показавъ передъ людьми, то не мали бъ його за чоловѣка — бо нѣ парубокъ зъ нього — нѣ господарь.

За нимъ нѣхто вже не йшовъ, тому выйнявъ руку зъ кишенѣ и поволѣкъ ся безпечно улицею до своеи хаты.

Вôнъ празнику не справлявъ, бо не було за що. Але й такъ празничный день вôдчувавъ вôнъ на рôвнѣ зъ тыми, що справляли його. Вôнъ ще зъ рана убравъ ся въ бѣлу сорочку зъ червоными стяжками, выйнявъ зъ скринѣ мальованѣ нагавицѣ, що справивъ ихъ собѣ ще якъ бувъ парубкомъ и йшовъ у тôмъ до церкви, вымывши въ гноѣвцѣ ноги, котрѣ мывъ разъ на рôкъ, подъ празникъ. Опончѣ старои не змѣнявъ, бо не мавъ иньшои. Въ церквѣ стававъ близько образу св. о. Николая мѣжь значнѣйшими господарями, такъ, щобъ мôгъ прислужити ся паламареви Мотыцѣ, коли той выходить зъ захристіи и хоче засвѣтиту свѣчки коло иконы. Панько выхапуеть ся тодѣ на передъ, вырывае зъ рукъ паламаря лѣскову тычку, на котрôй горить »офѣрка« и запалює свѣтло, а вôдтакъ вôддае назадъ паламареви лѣску и стае тодѣ мѣжь людей зъ бôльшою повагою и приглядаеть ся, якъ горять його свѣчки. Тутъ стававъ вôнъ не часто, тôльки часомъ якъ бажавъ тримати »вахлю«. Якъ выносивъ »вахлѣ« старшій братъ изъ захристіи, Панько высувавъ ся напередъ въ надѣѣ, що и его та почесть не омине. Але старшій братъ и не глянувъ на нього, а давъ вахлѣ »богачамъ«. У ту хвилю вôдчувавъ Панько до братчика великій жаль.

Нынѣ на вечернѣ тыхъ богачѣвъ не було: — празникували. Теперь ставъ Панько на самôмъ передѣ коло захристіи, бо сподѣвавъ ся, що напевно достане вахлю. За нимъ стояли парубки, ну а имъ не дають вахлѣ, а що йно за парубками стояли старшѣ люде.

Вôнъ стоявъ и ждавъ нетерпеливо, коли старшій братъ вынесе вахлѣ.

Вынѣсъ.

Глянувъ на передныхъ людей и... тиць Панькови вахлю въ руки, тай каже нишкомъ:

— Кличте ще трохъ...

Панько оглянувъ ся, махнувъ рукою пôднѣмаючи до горы вахлю и прійшло ще трохъ. Старшій братъ давъ имъ вахлѣ. И зъ вахлями мали они выходити передъ царскѣ врата. На самъ передъ выйшовъ Панько. Братъ оглянувъ ся, змѣривъ його и кинувъ ся до нього, наче опареный.

— Пст!... стôйте Паньку... тажь вы босѣ, такъ не можна.

И взявъ зъ його руки вахлю и вôддавъ другому а Панько ставъ наче стовпъ. На лице наче вогню йому насыпавъ — засоромивъ ся, що всѣ смѣють ся зъ нього въ кулакъ. Якъ ставъ на передѣ, такъ и не поступавъ ся. Зложивъ побожно руки, зоромъ спочивъ на обличу яснôмъ св. о. Николая и анѣ не мигнувъ въ иньшу сторону. Устами шептавъ молитвы, зотхаючи. И такъ стоявъ до кôнця вечернѣ.

Идучи теперь улицею села, спустивъ Панько голову и думавъ надъ тымъ, за що старшій братъ вôдобравъ вахлю вôдъ нього.

— Сказавъ, „вы босѣ, то не можна"...; не мавъ що казати та сказавъ такъ...

Вкôнци пôсля його гадки выпадало такъ, що тому бувъ виненъ таки старшій братъ. И вôнъ почувавъ себе дуже скривдженымъ и обидженымъ черезъ нього.

Якъ прійшовъ на свое подвôре, заставъ на порозѣ жѣнку, що сидѣла зъ дитиною.

— Ты чого такій лихій, Паньку? — запытала, глянувши на нього.

Вôнъ не вôдповѣвъ зразу нѣчого, постоявъ трохи, потôмъ сѣвъ на порозѣ и розказавъ ѣй те все, що стало ся зъ нимъ въ церквѣ.

— Добре тобѣ такъ! Я тобѣ вже давно казала, щобъ ты тамъ не стававъ и щобысь не пхавъ ся туда, куда тебе не просять.

Жѣнка наговорила йому такого, що Панько мавъ еѣ на рôвнѣ зô своимъ ворогомъ, старшимъ братомъ. Мовчки вставъ вôнъ и выйшовъ на дорогу.

На дорозѣ стоявъ Панько и лютивъ ся. Думавъ, що жѣнка налае братчика и йому стане лекше, а тутъ маешь! Она ще його вылаяла. И де она добра жѣнка, коли не обстане за своимъ чоловѣкомъ?! У ту хвилю цѣлый свѣтъ бувъ його ворогомъ. Не мôгъ встояти. Пустивъ ся задуманый дорогою просто до коршмы, звôдки лунавъ галасъ и музыка.

На дворѣ вже стемнѣло, зъ зеленыхъ пôль заносило пахощами цвѣтôвъ та свѣжимъ повѣтремъ, котре неслось изъ лѣсôвъ та осѣдало росою на земли.

Коло коршми стояла громада людей, чоловѣкôвъ, жѣнокъ, хлопцѣвъ, дѣвчатъ та дѣтей. Въ коршмѣ всѣ дверѣ и вôкна були отворенѣ; тамъ грала музыка и кружляли танцѣ. Тѣ, що стояли на дворѣ, слухали и приглядали ся. Дехто пхавъ ся у коршму, а дехто выходивъ зъ неи, заганяючи качки. Бувъ голосный крикъ.

Панько втиснувъ ся мѣжь громаду и ставъ собѣ приглядати ся празникови. Стоявъ вже довго и бувъ бы ще довше стоявъ, коли глянувъ и побачивъ, якъ старшій братчикъ зъ писаремъ выходили зъ коршмы. На видъ братчика, вôнъ пригадавъ собѣ свою обиду и йому здавало ся, що тутъ люде знову смѣють ся зъ нього. Вытиснувъ ся зъ гурту и пустивъ ся улицею до дому.

N 68

Жаль, великій жаль огорнувъ его серце. Вôнъ знову почавъ думати надъ наругою, що стрѣнула его въ церквѣ.

— Чого старшій братъ гнѣвный на мене? — пытавъ вôнъ. Вышукувавъ рôжнѣ причины, а таки не погодивъ ся зъ гадкою, що лише бѣднота та босѣ ноги вырвали ему свѣчку зъ рукъ. Не знавъ бѣдолаха, що люде навѣть въ церквѣ... людьми.

Зъ „Руслана".

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly,
published every Thursday by the Svoboda Publ. Co.,
111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраєвыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаємо.

Хто хоче, щобы его статя, допись и т.п. були надруковани въ „Свободѣ“ въ четверъ, той мусить прислати намъ тую статю або допись такъ, щобы мы еѣ достали найдальше въ попередну суботу.

Воньмимъ!

О. А. Годобай (візитаторъ) має голосъ.

Дня 1-го юлія 1902 року розôславъ о. Годобай всѣмъ угро-рускимъ священникамъ ось такй по мадярски друкованй письма:

FOTISZTELENDO UR!

Nyomos okok inditottak arra, hogy lakhelyemet ne Pittsburgba, de Scrantonba tegyem at, s a midon ezt Fotisztelendosegednek becses tudomasara hozom, egyuttal ertesitem, hogy Ft. Laurisin Kornel, Lengyel Mihaly, Kaminszky Akos, Martyak Gabor, es Jaczkovics Mihaly lelkesz urak kozremukodesevel Scrantonban North Main Avenue-n a Vicariatussag reszere egy $6\frac{23}{100}$ Acre belsoseget, illetve parkot 7 Kulon allo lakhazzal igen elonyosen tenyleg megvasarolni sikerult.

Felhivom azert Fotisztelendosegedet szererettel, hogy f. hó 22en d. elott az en elnokletem alatt Scrantonban tartando gyulesen lelkeszete reszerol is megvalasztott egy delegatusaval okvetlennul megjelenni sziveskedjek, annyival is inkabb mert azon az egyhazunkat es a hivek kepviseleti jogat erdeklo ugyek fognak targyaltatni, - mirol a hivek az elso vasarnapi szent misen Kiertesitendok.

Scranton, Pa. 1902 Julius ho 1-jen.

HODOBAY ANDOR.
Apatkanonok,
Washingtoni Apostoli Visitator.

На руске значить се письмо менче бôльше такъ:

ВАШЕ ПРЕПОДОБІЄ!

Важнй причины склонили мене до того, щобъ я перенѣсъ ся не до Питсбурґа, але до Скрентонъ и коли я про отсе повѣдомляю Ваше Преподобіє — то заразомъ даю Вамъ знати, що при сподѣланю священниковъ: Корнилія Лавришина, Михайла Ленделя, Акакія Каминьского, Гаврила Мартяка и Михайла Яцковича намъ добре удало ся купити для Викаріята кусень землѣ $6\frac{23}{100}$ акрôвъ великій зъ 7 вôддѣльными домами, въ Scranton, Pa. на North Main Ave.

Проте любезно взываю Ваше Преподобіє, щобы Вы появились доконче зъ однымъ выбранымъ делеґатомъ въ Скрентонъ дня 22-ого сего мѣсяця передъ обѣдомъ на мітинґъ, котрого я буду предсѣдателемъ, тымъ бôльше, що на тôмъ мітинґу будуть обговоренй дѣла дотычачй нашои церкви и права представительства вѣруючихъ. О сѣмъ вѣрнй мають бути повѣдомленй на першôй св. Литургіи.

Скрентонъ, Па. 1 ого юлія. 1902.

Годобай Андрѣй.
Аббатъ-канонникъ,
Вашингтоньскій Апостольскій Візитаторъ.

Ось вамъ и документъ! Перше, що кидає ся въ очи се те, що листъ о. Годобая, котрого деякй дураки зробили мало що не греко-католицкимъ папою — писаный по мадярски. Чому? — Чи той листъ писаный до мадярскихъ священниковъ? — Нѣ, вôнъ писаный до священниковъ, котрыхъ парохіяне оуть Русинами и котрй ввиду сего повиннй-бъ бути рускими священниками. Правда, не всѣ они суть такими, бôльшôсть мѣжь ними се явнй або скрытй мадяроны, але зъ того ще не выходить, щобы о. Годобай, що на ґвалтъ хоче стати рускимъ епископомъ — писавъ до священниковъ по мадярски. Впрочѣмъ навѣть тй священники що суть мадяронами повиннй знати по руски и тôлько рускимъ языкомъ повиненъ о. Годобай до нихъ писати. Єсли жь о. Год. пише до нихъ по мадярски, то се значить, що и о. Годобай самъ є ничь иншого якъ тôлько мадяронъ, а не Русинъ.

—

О. Годобай пише, що купивъ землю для викаріяту и 7 домôвъ. То красно. Але за чіи грошѣ вôнъ се купивъ? Певно, що не за свои, але за грошѣ посланй ему мадярскимъ правительствомъ. А мадярске правительство звôдки взяло грошѣ на ту цѣль? — Розумѣє ся, що зъ податкôвъ. Бѣдный Русинъ на Угорщинѣ не має що до рота вложити, а тутъ Мадяры здирають зъ него шкуру, щобы мадярскій викарій мавъ де мешкати и за що будовати школу, въ котрôй бы навѣть тутъ на вôльнôй земли товкли Русинови въ голову, що вôнъ не Русинъ, але Мадяръ та вчили его по мадярски „бесельновати“. Не дуже добре враженѣ робить и те, що мѣжь тыми, що помагали о. Годобайови куповати землю и домы, бачимо также имена деякихъ „старыхъ грѣшниковъ“, що не мало лиха заподѣяли американьскôй Руси. Чи може візитаторъ зробити щось доброго, навѣть если-бъ хотѣвъ, наколи пôддавъ ся пôдъ ихъ контролю? — Дуже сумнѣваємо ся.

—

О. Годобай скликує на 22-го с. м. до Скрентонъ, Па. мітинґъ въ справахъ церковныхъ. На мітинґъ сей кличе вôнъ не тôлько угорскихъ священниковъ, але и по одному делеґатови зъ кождои парохіи, де есть угорскій священникъ. — Видно, що робота галицкихъ попôвъ „радикалôвъ“, котрй всегда старались о тое, щобы и свѣтскй люде мали голосъ въ справахъ церковныхъ — таки не пропала безъ слѣду, коли навѣть візитаторъ видѣвъ за конечне скликувати и делеґатôвъ. Видно, що нарôдъ домагаєсь сего. Пытане тôлько, хто буде выбирати тыхъ делеґатôвъ? Чи парохіяне, чи священники, бо и такій »trick« можливый. Розумѣєсь, що если делеґаты будуть выбранй тôлько священниками, а не парохіянами, то лѣпше, щобы такихъ делеґатôвъ и зовсѣмъ не було, бо они вô всѣхъ справахъ будуть тримати сторону візитатора и его поплечниковъ.

—

Зъ повышшого листу о. Годобая трудно докладно знати про що властиво буде радити сей мітинґъ. Знати лишь те, що буде радитись о справахъ церковныхъ. Такъ само тяжко на передъ вгадати, чи якй священники и делеґаты схочуть тратити часъ и грошѣ, щобы ити на сей мітинґъ, якій скликує греко-католицкій пôпъ, мадяронъ, высланый до Америки мадярскимъ правительствомъ для мадяризованя Русинôвъ.

—

Єсли однакъ прійдуть якй священники и делеґаты на сей мітинґъ, то они повиннй вже разъ розъяснити справу зъ тымъ візитаторомъ.

Они повиннй:

1) Запытати о. Годобая чи вôнъ є Русинъ? Не тôлько греко-католикъ. але и Русинъ, бо греко-католикомъ може бути и Сиріецъ, Мадяръ и т. п.

2) Запытати о. Годобая, хто его тутъ пôславъ и въ якôй цѣли? — Нехай однакъ не вдоволяють ся голыми словами, але нехай жадають, щобы о. Годобай показавъ имъ свои паперы и щобы тй паперы публично выдруковавъ въ ґазетахъ або на осôбныхъ паперахъ.

3) Чому вôнъ пише до пôдвладныхъ ему священниковъ по мадярски?

4) Хто платить на его утримане тутъ въ Америцѣ?

5) За чіи грошѣ купивъ вôнъ землю и домы въ Скрентонъ, Па.?

6) Хто ему казавъ лазити по айрискихъ бискупахъ въ Нюарку, Ню Йорку та Скрентонъ и по що?

7) Хто ему казавъ затягати на свою голову католицку бискупску шапку и робити параду для бискупа Гобена (а дурака зъ себе) въ айрискимъ костелѣ, въ Скрентонъ, Па. дня 2. юлія, 1902 року, пôдчасъ посвяченя пана Паркуты?

8) Що вôнъ думає робити зъ гр. к. церквами, котрй записанй на айрискихъ бискупôвъ?

9) На що вôнъ хоче бути першимъ тростісомъ по всѣхъ церквахъ?

10) Чому вôнъ приставъ до новои орґанізаціи „Дружество“, котрои цѣлею есть розбивати „Соединеніе“?

Словомъ тй люде, що прійдуть на мітинґъ до Скрентонъ мусять взяти о. Годобая добре на сповѣдь и довѣдати ся всю правду, иначе той мітинґъ не буде стояти и нюха табаки.

—

Русины! Дайте пôзнати о. Годобайови:

1) Що рускимъ епископомъ въ Америцѣ мусить бути не мадяронъ, але честный Русинъ.

2) Що рускимъ епископомъ въ Америцѣ буде тôлько той, кого выберуть люде и священники а не той, кого назначать Мадяры.

3) Що той, хто хоче бути рускимъ епископомъ, мусить боронити правъ рускои вѣры и церкви, але не помагати айрискимъ бискупамъ доптати тй права.

4) Що лишь такого прійметe вы за свого епископа и будете его пôдтримувати не лишь морально, але въ разѣ потребы и грôшми — а кровавыхъ грошей здертыхъ мадярскими посѣпаками зô шкуры вашихъ краянôвъ на Угорщинѣ — не потрѣбуете. ?

СТРАЙКЪ.

Для познакомленя ширшого загалу зô змаганями майнерôвъ, зъ причиною ихъ теперѣшного страйку и т. п. президентъ Мічелъ выдавъ гарну вôдозву, яка зробила якъ найлѣпше враженѣ. Змѣстъ вôдозвы такій: Мы не хочемо нѣчого бôльше лише правды. Протягомъ послѣдныхъ 25 лѣтъ доля майнерôвъ замѣсть поправляти ся, стає ся чимразъ сумнѣйшою. Заробôтки въ майнахъ, въ порôвнаню до платнѣ робôтниковъ иншихъ катеґоріи, належать до найгôршихъ въ цѣлыхъ Сп. Державахъ. Сей нужденный кусень майнерского хлѣба треба въ додатку купувати вѣчною небезпекою въ пôдземныхъ норахъ, утратою здоровля и житя. Мимо того властителѣ копалень зовсѣмъ тымъ не журять ся, анѣ не гадають полѣпшити нашу долю!

Пересѣчна плата майнера выносить 1 доляра 42 центы за 10 годинъ тяжкои працѣ, а що такихъ робучихъ днѣвъ є въ роцѣ не бôльше якъ 200, то нещастный заробить рôчно 300 долярôвъ. За богато, щобы умерти зъ голоду, а за мало, абы жити.

Вправдѣ, наслѣдкомъ страйку въ 1900 р. намъ пôдвысшено 10 процентъ, але й ту малый спасибôгъ. Рôвночасно зъ тою пôдвыжкою такъ все подорожѣло, що въ дѣйсности мы радше прôграли, якъ выграли.

Компаністы твердять, будьто бы нѣякъ не могли пôдвысшити плату майнерамъ, бо въ такôмъ олучаю, були-бъ змушенй пôднести цѣну угля зъ кривдою для всѣхъ купуючихъ и цѣлого загалу. Правды въ тôмъ твердженю є тôлько, що цѣна угля (безъ огляду на кривду загалу) все йде въ гору, а робôтникъ по старому бере ту саму, нужденну платню.

На закидъ капіталістôвъ, будьто бы зъ вины робôтничои юніи значно зменшила ся продукція угля, през. Мічелъ доказує имъ на основѣ статистичныхъ датъ, що здорово пробрехали ся. Въ рокахъ, вôдъ 1890 до 1900 каждый робôтникъ выдобувавъ пересѣчно 363.58 тонъ угля на рôкъ. Зате въ 1901. р. той самъ робôтникъ вывиндувавъ зъ пôдъ землѣ 475.43 тонъ, отже о **111.85 тонъ бôльше**. До 1888 р. пересѣчна цѣна за тону угля була 1 доляръ 48 цент. а вôдъ того часу капіталісты казали собѣ платити за ту саму тону по $1.60, 1.70, 1.80, 1.87 и 2 доляры. Иншими словами: въ послѣдныхъ рокахъ цѣна угля пôдскочила о 31 процентъ; компаністы заробили на тôмъ 27,746.169 долярôвъ. Чому-жь намъ не можуть пôдвисшити??

Адже-жь тй грошѣ, то цôтъ и кровъ робôтниковъ.

Зô справозданъ майнерского инспектора въ Пенсилвніи выходить, що за послѣдныхъ 10 лѣтъ рôкърôчно гине въ майнахъ по 437 люда, а 1901 р. погибло ихъ ажь 484, кромѣ 1256 покалѣченыхъ. Значить оно, що за каждыхъ 119 тыс. тонъ выкопаного угля иде въ жертвѣ одно житє робôтника и два або три случаѣ покалѣченя. Значить оно, що каждый день приносить бôльше, чимъ два случаѣ убійства въ копальняхъ и бôльше чимъ 5 случаѣвъ калѣцтва. Значить се дальше, що въ копальняхъ твердого угля въ Пенсилвеніи погибає бôльше народа, якъ пр. въ испаньско—американьскôй вôйнѣ. **Чижь не належить ся намъ бôльша платня?**

Президентъ Мічелъ взыває на кôнцu майнерôвъ, абы держали ся и не теряли надѣѣ въ борбѣ, а правда побѣдити мусить.

Наслѣдки вôдозвы були такй, що опѣніи загалу до решты перехилили ся на сторону страйкерôвъ. Компаністы зовсѣмъ поспускали носы.

Послѣдными днями уперто ходить чутка, що властителѣ годять ся дати страйкерамъ 10 процентъ пôдвыжки и 8-годинный день працѣ. Не хочуть лише признати робôтничои юніи и важеня угля. Въ звязи зъ тою чуткою має бути наглый выѣздъ президента Мічела до Ню Йорку (6. с. м.). Говорять будьто-бы компаністы вôзвали его телеґрафічно, щобы навязати переговоры. Всѣ тй вѣсти потребують потвердженя.

Австрійскій

консуль въ Канадѣ пише въ своихъ справозданяхъ до галицкого намѣстництва, що рускй переселенцѣ въ Канадѣ полишенй всякои опѣки, нараженй на всякй посторонний вплывы, чимъ разъ бôльше вôдчужують ся вôдъ церкви и пôдупадають морально. Якй невыносимй мусять тамъ бути вôдносины, свѣдчить се, що самъ консуль шукає за причинами лиха и доходить до такихъ самыхъ конклюзій, до якихъ дôйшли вже давно американьскй Русины. Пôсля сказаного звѣту головною причиною є въ першôй мѣрѣ байдужнôсть, а навѣть неохота Риму супротивъ руского обряду. Найбôльшимъ нещастємъ для американьскихъ Русиковъ є се, що Римъ не хоче призволити на высылане жонатыхъ рускихъ священиковъ, чимъ заприччинює загальну знеохоту супротивъ себе. Безженныхъ священниковъ охочихъ до переселеня нема, каже консуль, а жонатыхъ, котрй могли бы мати дуже додатный вплывъ на людность пôдъ каждымъ зглядомъ, не хоче Римъ послати. Симъ своимъ поведенємъ хоче Римъ перевести Русинôвъ на латиньскій обрядъ, думаючи, що въ браку руского священника, будуть прихожане удавати ся до польскихъ, зглядно иншихъ священниковъ латиньского обряду. Та надѣя завела. Зъ той непорадности Риму скориставъ хто иншій, и то якъ разъ сей, котрого бы якъ найменше хотѣвъ тамъ бачити самъ Римъ. Пропаґанда царославно російска робить великаньскй поступы, бо російске правительство не жалує на се сотокъ тысячѣвъ рублѣвъ.

Зъ „Дѣла.“

Дописи.

Въ Winnipeg, Man. Canada.

Поляки выходять зъ костела.*)

Звѣсно вже дорогимъ читателямъ о рôжныхъ подѣяхъ у французско-польскôмъ костелѣ въ Вініпеґу. До всѣхъ тыхъ подѣй прибула ще одна, бо звѣсный пôпъ Кулявый показавъ, хто вôнъ и що вôнъ. До згаданого костела належить такожь и пôвтора тузина Нѣмцѣвъ-католиковъ. Поляки въ спôлцѣ изъ Нѣмцями старались зъорґанізувати товариство »Взаимной помочи«, и въ тôй цѣли зôбрали ся на мітинґъ. Кулявый приказавъ слухати его приказôвъ и тымъ чиномъ сталось такъ, що самй Нѣмцѣ мали бути комітетовыми. Оденъ пôпъ Кулявый, другій пôпъ его братъ и еще двохъ, бо є ихъ тутъ ажь чотырохъ (усѣ Нѣмцѣ и консерватисты), мали бути верховодами надъ Поляками, двайцять разы сильнѣйшими чисельно вôдъ Нѣмцѣвъ. Щожь однакъ порадити? „Такъ ксендзъ мувілі“ — говорили деякй, въ котрыхъ мозґовницѣ порожнй. Свѣдомѣйшй Поляки спротивились тому и скликали другій мітинґъ, чисто польскій, на котрый приштикульгавъ и Кулявый. Та не помогли его прозьбы: Поляки выбрали собѣ комітетъ чисто польскій, а одного Русина, яко мѣстопредсѣдателя. Неподобало ся се Кулявому, тожь еще разъ скликавъ мітинґъ и такъ зробивъ, якъ вôнъ хоче т. е. себе предсѣдателемъ, заступникомъ, касіеромъ, секретаромъ и контрольоромъ, словомъ — пастырь, абы тôлько овечки несли дань, то вôнъ вже всьо почислить. Теперь Поляки явно збунтовали ся, зôбрали ся на велику раду въ Hudson's Hall, выбрали комітетъ та й рѣшили основати польско-руске товариство, до якого сейчасъ вписало ся много Русинôвъ.

Опôсля внесли протестъ противъ комедіи, яка уже вôдъ довшого часу вôдбувалась въ костелѣ. Выглядъ ей бувъ ось якій: Оденъ дѣдъ чи монахъ сидѣвъ коло вôвтаря и за каждый разъ коли хотѣвъ, абы люде вставали або сѣдали, такъ гримавъ въ евангеліє, що ажь той книжцѣ тяжко було. Були се сиґналы: — встань, сядь, клячи и т. п. чого доси еще свѣтъ нѣгде не бачивъ. Отжежь вôнъ обертавъ Поляковъ за рекрутôвъ такъ, якъ тыхъ котрй еще не були въ костелѣ. А розумѣє ся, що Кулявый має нарôдъ за рогату худобу, бо сказавъ, (се я самъ чувъ) „я не естемъ вашь братъ; вашь братъ тенъ, цо ма чтери ноґі, оґонъ и два роґі“: Скажѣтъ теперь дорогй читателѣ, за що тота пявка уважає бѣдный, робучій нарôдъ? За худобу! Зъ той причины внесено протестъ и всѣ Поляки загрозили, що выступлять зъ костела. Монахъ розумѣєсь зъ приказу попа на послухавъ людей, а коли опогды знову трѣснувъ евангеліємъ, половина здорово мыслячихъ людей опустила костелъ. Се такъ роздратовало „еґомосця“, що кричавъ, наче опалѣлый, называючи всѣхъ чортами та люциперами. Не завадить пригадати еще колька слôвъ зъ его проповѣдей и наукъ. Одного разу, коли хотѣвъ самъ себе похвалити и вывысшити, то сказавъ такъ, „людзе, вы невіце, кто есть ксьондз для васъ. Ксьондзъ есть венци, якъ свенти Еліяшъ, венци, якъ свенти Янъ-кшьціцель, ксьондзъ есть венци, якъ свенти Міколай. ксьондзъ для васъ то само, цо панъ Єзусъ“! Розберѣть сесе, дорогй читателѣ, до кого вôнъ себе рôвнає. Усѣхъ святыхъ поминувъ, ажь до нашого Спаса, Исуса Христа, себе кладе. Навѣть поминувъ предтечу и пророка, Крестителя Іоана, у котрого самъ Богъ просивъ крещенія, а прирôвнавъ себе до Того, що казавъ люби ближнього твого, якъ самъ себе. Чогожь вôнъ розганяє людей и дѣлить на секты? Ось такй слова и поступки попа Кулявого.

Братя Русины! И вы йдете тай лижете лапы Кулявому? Отямте ся, вôдкиньте вôдъ себе тыхъ поганыхъ, що такъ васъ трактують! Не дайте имъ приступу до себе, вôдганяйте ихъ. Кій, се найлѣпша медицина на такихъ польскихъ, француcкихъ и айрискихъ розбишаковъ або прихвостнѣвъ.

Ф. Т. Стефаникъ.

*) Намъ дуже чудно, що канадійскй Русины такъ интересують ся Поляками, братають ся зъ ними и вступають до ихъ братства „Взаимнои помочи“. Адже жь мы маємо свою „Взаимно помôчь“ — „Руско Народный Союзъ“. Чомужь они не зъорґанізують ся въ свое братство и не пристануть до „Союза“? Всѣ свѣдомй Русины зô Сп. Державъ такъ дѣлають.

Не пора Москалеви й Ляхови служить — ихъ опѣка злишня для насъ въ вôльнôй Америцѣ! — Ред.

Зъ Ethelbert, Man., Canada.

Русины зъ нашои кольоніи таки не пустили римо-католицкого заступника темноты до церкви. Вôнъ бувъ заволѣкъ ся до насъ 16. мая и валявъ ся въ одного пôвъ-поляка ажь до 21. Призбиравъ при тôмъ троха центôвъ, по найбôльшôй части вôдъ Русинôвъ, бо римо-католиковъ ту лише пôвтора, значить дуже малый „бизнесъ“... Милостивй Русины зносили дѣти до кресту, хочь неодному треба було ити 10 миль и бôльше. Такъ само до сповѣди злазили ся, наче вôвцѣ на сôль. Неоденъ йшовъ коло мене, то навѣть не сказавъ добрый день, но посунувъ якъ стовпъ. Декотрыхъ стрѣчаю, и хочь знаю куды идуть, ще пытаю ся: а куды Богъ провадить? Не сказавъ однакъ по правдѣ, тôлько выперъ ся, наче-бъ боявъ ся, що его заверну. Я завертати не хотѣвъ нѣкого и не хочу. Иншй знову казали выразно куды йдуть, але мусѣли збрехати, бо говорили: „мы Поляки, то идемо до польского ксендза до сповѣди!“

Богато Русинôвъ причащали ся сухими оплатками; а якъ бы хто спытавъ по що идуть до польского попа, то одержавъ вôдповѣдь: „А кому-жь маю лишити грѣхи? Та-жь и польскій ксьондзъ збирає грѣхи такъ само, якъ рускій. Або-жь то не все одно?“

Русины въ охрестности Етелбертъ дуже нарѣкають на орґанїстого зельмана и хруня, за прôгранй грошѣ зъ церкви. Теперь до церкви такъ лѣє ся дощь, що не можь рады дати. Дахъ побивали неуки, скрôзь стѣны воробцѣ лазять, а нема за що купити вапна, абы позатыкати мѣсцями хоть дѣры. У насъ люде вже обробились; весна дуже мокра; куда низькй поля, то навѣть не годенъ орати, а учера тай нынѣ такъ лѣє, що тяжко выйти на свѣтъ. Богъ знає, якъ то дальше буде.

П. Ю. С.

Справы „Союза“.

Вступайте до „Союза“.

Кождый членъ платить на мѣсяць только **70** центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете **600** доляровъ

посмертного, а 300 дол. за жену и всѣлякй другй запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центôвъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды достане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашй дѣти до „Союза“. Дѣти можна записувати лишь такй, котрй мають оденъ рôкъ житя, або больше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ дôстанете далеко бôльше якъ въ котрôй небудь асекураціи (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ орґанізаціяхъ, котрй выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своеи рускои орґанізаціи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Бачнôсть!

Звертаемо увагу всѣхъ мѣсцевыхъ секретарôвъ „Союза“, щобы посылали и **повѣдомленя и грошѣ** тôлько до головного секретара „Союза“ **Mr. D. D. Perch, Box 355, Olyphant, Pa.**, а не до головного касіера. Грошѣ треба посылати чекомъ, драфтомъ або на мон і ордеръ. Чекъ, драфтъ або мон і ордеръ мусить бути выписаный **на имя касіера: Alex Sharshon**, 524 Cor. Pine & Franklin Str., **Shamokin, Pa.**, (а не секретара), але той чекъ, драфтъ або мон і ордеръ мусить бути засланый сейчасъ по мітинґу вразъ зъ повѣдомленемъ до головного секретара — а головн. секретаръ переішле тй грошѣ головному касіерови.

Такъ ураджено на конвенціи!

Книжочки для записуваня мѣсячныхъ вкладокъ до братства и »Р. Н. Союза« вже давно готовй. Поодинока книжочка коштуе 10 центôвъ. Ордерувати тй книжочки можна у головного секретара: Mr. D. D. Perch, Olyphant, Pa., котрый на жадане пôшле кождому секретареви одну таку книжочку на показъ — даромъ. Кождый членъ »Союза« повиненъ мати одну таку книжочку а тогды не буде способности до жадныхъ помылокъ.

Зъ всякими скаргами въ справахъ „Союза“ треба вôдноситись до предсѣдателя: Rev. N. Stefanovich, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa., або до предсѣдателя контрольнои комісіи: Rev. N. Pidhorecky, Box 31, Jersey City. N. J.

Послѣдна конвенція »Союза« ухвалила, що мѣсячне остае таке саме, то есть 70 центôвъ на мѣсяць. За тыхъ 70 ц. кождый дорослый членъ »Союза« мае доставати орґанъ »Союза« »Свободу«. Длятого кождый секретарь »Союза« зволить чимъ скорше заслати до редакціи »Свободы« докладнй адресы всѣхъ дорослыхъ членôвъ »Союза«, а такожь сейчасъ повѣдомити редакцію, скôлько разы котрый членъ змѣнить свôй адресъ, выступить або зôстане выкиненый зъ »Союза«. Понеже пôсля ухвалы конвенціи »Свобода« мае бути друкована етимольоґічною правописею, проте просимо всѣхъ дописувателѣвъ, тожь правописи уживати.

Редакція.

Въ мѣсяцю Маю с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

McKeesport, Pa.

	Число въ гол. книзѣ:
Возьлякъ Иванъ	2486
Палко Іосифъ	2486
Биль Мих.	2487
Возьлякъ Лешко	2487
Унишко Павло	2488
Русинько Иванъ	2488
Яблиньскій Мих.	2489
Русинько-Молотъ Лешко	2489
Яшиньскій Яковъ	2490
Northampton, Pa.	
Пекаръ Михайло	1792
Ґойда Катарина	1793
Trauger, Pa.	
Тиводоръ Иванъ	2237

Въ мѣсяцю Юніи.

Whitney, Pa.

Хома Милько
„ Иванъ
Филь Митро
Твра Стефанъ
Ющакъ Иванъ

Суспендованй:

Залепа Юрко

Выписанй:

Смолякъ Лешко
Барна Катарина
Кузємчакъ Марія
Курилякъ Теодоръ

Jessup, Pa.

Вступивъ:

Орбанъ Иванъ

Суспендованй:

Цѣхопь Стефанъ
Тхоракъ Грицъ
Балушкевичъ Казимиръ
Бабичъ Михаилъ
Главатый Михаилъ

Выписаный:

Козень Стефанъ

Д. Пирчъ,
секретарь

— **Рôчный мітинґъ** братства св. Илія Пророка въ Scranton, Pa. вôдбуде ся дня 27-ого Юлія 1902 въ церковнôй галі. На тôмъ мітинґу мае явити ся кождый членъ братства и „Союза“ пôдъ карою 50 цнт. и выплатити весь свôй довгъ, бо инакше буде зъ братства выписаный. На тôмъ мітинґу будуть пересмотренй рôчнй рахунки и выбере ся новый урядъ.

Jul 24 Л. Демко секр.

НОВИНКИ.

— **Памятайте на „Руско-Народный Домъ Емиґраційный въ Америцѣ“ и высылайте жертвы до касіера пôдъ адресою:** Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st., Yonkers, N. Y., а за разомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою: Mr. K. Kirczov, 14 Essex Str., Jersey City, N. J.

Дальшій выказъ жертвъ зложеныхъ для рускихъ студентôвъ въ Галичинѣ.

Зъ Питсбурґъ, Па.

Юрко Ференцъ	$1.00
Иванъ Пастирчикъ	1.00

Въ Карнеґи, Па. колектовали пп. Ант. Астрабъ и Гнатъ Турко.

Ант. Астрабъ	25
Андр. Дошна	25
Євзевій Хорощакъ	25
Грицъ Телепъ	25
Семко Цимбалякъ	25
Тимко Дзюбина	25
Василь Вислоцкій	25
Герасимъ Ильчакъ	25
Грицъ Мучка	50
Вартол. Шибскій	50
Павло Кузмичъ	50
Илько Провько	50
Лучка Кулякъ	25
Юрко Майковичъ	25
Гнатъ Галущакъ	25
Илько Гойсанъ	10
Анна Старушакъ	50
Настя Гойсанъ	50
Йосифъ Климъ	50
Яцко Гойсанъ	25
Стефанъ Грицьканичъ	25
Артимій Бѣляньскій	50
Стефанъ Стиранка	25
Митій Гнатикъ	25
Семко Романъ	25
Диоизій Михалякъ	20
Дмитро Форвтаръ	25
Аксентій Крайнякъ	50
Павько Поповчакъ	30
Тонко Когутъ	20
Василь Пронько	25
Лукачь Хвалякъ	30
Дмитро Сембратъ	20
Илько Войтовичъ	10
Цецьо Ридникъ	10
Митрофанъ Колодѣйчикъ	25
Иванъ Фекула	50
Фотій Вошньовичъ	25
Михаилъ Корба	25
Стефанъ	25
Емиліянъ Бошневичъ	25
Василь Карлякъ	25
Кондаръ Фецишко	1.00
Петро Стиранка	25
Иванъ Мельникъ	25
Грицъ Макара	10
Николай Нѣмецъ	10
Гнатъ Кравчикъ	10
Фецко Войтовичъ	50
Михаилъ Ракъ	25
Стефанъ Городникъ	25
Семко Коваль	10
Илько Сушикъ	30
Арсеній Патрошь	25
Иванъ Бадаракъ	50
Лешко Бабей	25
Прокопій Копча	25
Кирилъ Грицканичъ	25
Мирона Дзюбина	25
Разомъ	$19.40
Попередно зложено	910.05
Разомъ	$929.45

— **Російскй** часописи подають неимовѣрнй прямо примѣры забобонности широкихъ масъ царства кнута. Ось що примѣромъ стало ся въ одномъ селѣ корняньскои ґуберніи: Двое дѣтей якогось мужика выдало изъ свого нутра дивнй звуки, якй добувають изъ себе лише т. зв. черевобесѣдники. Зôйшлись сусѣды, рада въ раду, и остоточно всѣ згодили ся въ думцѣ, що въ дѣтяхъ сидить чортъ, котрого треба зъ нихъ конче прогнати, бо инакше великй нещастя спадуть на цѣлу околицю. Одна зъ мудрѣйшихъ бабъ подала заразъ и способъ, въ якій найлекше можна позбути ся злого духа. Треба завести дѣтей до лазнѣ, держати ихъ тамъ пôвъ годины въ горячôй парѣ, потôмъ выпустити цѣлкомъ голй на подвôре и тамъ гонити ихъ цѣлу годину въ коло, побивати вôдъ часу до часу осиковою рѣзкою, а чорты уступлять ся. Пораду »мудрои бабы« выконано точно, але безъ нѣякого успѣху. Взяли ся тодѣ до иншого способу. Що пятницѣ кладено дѣтей межи двѣ дошки и тачано ихъ, якъ се дѣе ся зъ бѣлемъ. Успѣхъ бувъ такій, що дѣти треба було задля страшныхъ ранъ вôддати до шпиталю. Коли выгоѣвши ся, вернули до села, якійсь знахоръ порадивъ нещасливыхъ дѣтей пôдкурювати здохлыми котами. Справдѣ незнати, що були бы ще забобоннй мужики выробляли, колибъ не вмѣшавъ ся въ се дѣло мѣсцевый священикъ, котрый взявъ дѣтей пôдъ свою опѣку, а темнымъ родичамъ та знахорамъ загрозивъ, що донесе про ихъ практики прокураторскôй власти.

— **Пôдчасъ** заупокôйного богослуженя ударивъ грôмъ 24. м. м. въ костелъ мѣсточка Патріо, въ Испаніи и убивъ 25 осôбъ, а 35 покалѣчивъ. Пôпъ и орґаніста рôвножь не выйшли цѣло.

РОЗМОВА КАНАДІЙСКО-РУСКИХЪ ФАРМЕРОВЪ.

Ваньо: — Взялисте ся туго до „брекованя“ прерôвъ, сусѣде.

Гаврило: — Та щожь инше робити, коли вже по ярѣ, треба орати, бо земленька добре сама не просить ся, щобъ еи орати.

В.: — Такъ, ваша правда. Я вже взявъ ся до карченя камѣня, буду також брати ся брекувати, але копаю коло того камѣня цѣлый день тай прійшовъ менѣ на гадку той бискупскій судъ у Скрентонъ, Па. Цѣкаво дôзнати ся, якъ вôнъ скôнчить ся?

Г.: — Помалу дôзнаемо ся якъ выйде, кобъ лишь людо, котрй мають тую справу судити, добре потягнули Гобена, а выпадгородили тыхъ, що невиннй нѣчого и дармо дорогій часъ втратили!

В.: — Я думаю, що тому всему вынуватй Русины шенадорскй и мейфілдскй. По що такихъ людей тримають у себе, позволяють по другихъ мѣсцевостяхъ петлювати и темныхъ здирати, де имъ удасть ся.

Г.: — Єссеръ, але-жь бо оно и друть! Такого ревака шенандорского, або тую стару бабцю мейфілдску, що що такъ наче той хитрый лисъ крутить головою на всѣ стороны и завсѣгды притакуе. Я тямлю дуже добре, якъ той ревакъ прійшовъ до Шамокинъ сповѣдати, а оденъ зъ вѣрныхъ поло̂живъ 10 центôвъ на тацу. Тодѣ попикъ вынѣсъ ему ихъ середъ церкви и сказавъ, що вôнъ не жебракъ. Въ дѣйсности однакъ вôнъ гôршій вôдъ жебрака, бо жебракъ бере що хто дае, ще й подякуе й молитву змовить, а той Мадяръ торгуе ся якъ колись жиды на Христѣ.

В.: — Чогожь вы его называете, якимсь ревакомъ мадярскимъ?

Г.: — Называю, якъ и другй зовуть, а то для того, що вôнъ якъ стае „цаґацъ гласомъ“, то такъ губу перекривить на бокъ, мовь бы му ю покруціло. Зъ тои причины замѣсть чистого голосу выходить рыкъ старого вола.

В.: — Дивно менѣ зъ тыхъ шенандорцѣвъ, що они майже всѣ нашй Л-м ки, а мимо того держать такого вола мадярского. Вже часъ щобъ пôслали его на Мадяры.

Г.: — Помалу и до того прійде, бо люде вже починають кікувати, и то не тôлько мѣсцевй але й позамѣсцевй.

В.: — Такъ, бо кождый Русинъ повиненъ боронити правду, якъ боронили нашй прадѣды на жите и смерть.

Г.: — Та не тôлько Русинъ, але кождый чоловѣкъ безъ вынмки, тôлько не тую „Правду“ що то выдають зрадники у Ню-Йорку, бо тамту тôлько охрестивъ старый, сивый правдою. Въ дѣйсности она зовсѣмъ не правда, бо й не може бути инакше. Нема, бачте, чоловѣка правдивого, котрый бы взявъ еи у свои руки. Пôвредакторъ котрый поберавъ науку при Mr. Шлянтѣ, а здавъ испытъ передъ старою бабцьою Мейфілдскою, не мôгъ бôльше правды набрати вôдъ американьскихъ бойсôвъ. А старому вже выходить зъ розуму, тожь нема дива, що „Правда“ стала ся „Не-Правдою“.

В.: — А чи вы знаете того москвофуля старого? Вôнъ муфувавъ ся часто по нашихъ лемкôвскихъ селахъ.

Г.: — Та хтожь бы его не знавъ? Добре знаю. Вôнъ черезъ муфоване до довгу прійшовъ, черезъ то мусѣвъ прійти до Америки, щобъ той довгъ сплатити, тай заробити кôлька тысячокъ, о пôсля гадае вернути знову до краю, оженити ся, купити домикъ у Криницѣ при щавѣ и кôлька коровъ тай продавати сметанку польскимъ шляхтичамъ по добрôй цѣнѣ.

В.: — То не зле загадавъ старый, кобъ той плянъ выповнивъ якъ найскорше, то американьска Русь збула бы ся одного князя темноты, нащадка середнихъ вѣкôвъ. Але менѣ не хоче ся вѣрити, щобъ вôнъ мавъ зрѣкати ся священьства. Тобы щось великого мало бути. Хиба лишь тому, що священникови не вôльно женити ся другій разъ. а вôнъ до сего мае охоту. Ну, але лишѣмъ бабцю, а перейдѣмъ до Риму. Що намъ здѣлати зъ тымъ ворогомъ?

Г.: — Побачимо що всудять на 5. авг. у Скрентонъ, Па. Одначе рѣчь перша вôдступити намъ всѣмъ вôдъ Риму. Встыдъ намъ Русинамъ слухати ворога Италіянця, коли можемо мати свого Русина, котрый буде дбати о насъ, старати ся о нашу церковь и не нищити еи.

В.: — И я за тымъ стою щобъ мы бôльше не слухали якогось папы; прудше бымъ васъ послухавъ.

Г.: — Такъ, але вже часъ до дому, бо буде стара кричати.

Пôдслухавъ молодый Бечлеръ.

ВСЯЧИНА.

Де йде угле.

Тяжко собѣ уявити, якй величезнй засобы камѣнного угля пожирають кораблѣ. Американьскй пароходы „Парижъ“ и „Ню Йоркъ“, що пливуть зô скоростію 20 узлôвъ на годину, зъѣдають денно по 6,000 цетнарôвъ угля. Кораблѣ „Люканія“ и „Кампанія“ котрй роблять 22 узлы на годину, потребують на день по 9.500 цетнарôвъ. Нѣмецкй великаны „Кайзеръ Вильгельмъ“ „Дайменляндъ“ пливуть на годину 23 узлы, а пожирають на добу 10 до 11 тысячь цетнарôвъ угля. Оденъ наборъ угля выносить на такомъ кораблѣ 60 тысячь цетнарôвъ, що рôвнае ся 75 ваґономъ. До пôддержуваня огню въ печахъ („балірахъ“) треба 125 робôтниковъ.

Американьске милосердіе.

Желѣзничимъ насыпомъ иде Єнкъ (Американецъ) и находить лежачого на шинахъ чоловѣка.

— Що ту робите?

— Добродѣю, вôдповѣдае лежачій, лишѣть мене въ супокою и позвольте умерти... Я змученый житемъ гôршь жидôвского копя!

— Але жь необачный, чоловѣче, майте розумъ и незабувайте, що по тыхъ шинахъ ходять поѣзды разъ на кôлька годинъ. Застудите ся и занедужаете на катаръ! Ходѣтъ зô мною, а покажу вамъ шины, по якихъ ходять поѣзды що 10 мінутъ...

Мексиканьска пѣсня.

Наше сонце свѣтить жарко,
И дѣвчата люблять палко —
Ихъ жите — любовь.
Очи сонця въ ихъ яснѣйшй,
Поцѣлунки найпалкѣйшй
Ростопляють кровь.

Якъ квѣтки весѣннй раннй,
Жваво спѣють для кохання:
Не марнуй житя!
Онъ на гильцѣ персикъ спѣлый,
Кличе й манить поглядъ смѣлый
То мои лѣта.

Ты въ пѣмъ бачишь спѣлôсть вро-
Не гайнуй даремно добу, (ду,
А зôрви його.
Я, якъ вôнъ на сонци грае,
Выростаю, росцвѣтаю
Для житя твого.

Бійся персикъ переспѣе,
Бійся дѣвчина змарніе —
Молодôсть швидка.
Рожу рвуть чахку у цвѣтѣ,
Для кохання, серце, въ свѣтѣ —
Молодй лѣта.

Подивись, объ гострй скелѣ
Хвилѣ бьють морскй веселй.
Знаю хвилѣ двѣ:
Въ ихъ тревога и бурхане,
Въ ихъ бажане и кохане —
Хвилѣ молодй.

Бачишь, яворъ онъ смѣеть ся,
Бѣлый хмѣль на йому веть ся,
Прийдешь любий? Жду.
Дужче хмилю обôвю ся,
Найпалкѣйшо пригорну ся —
Къ грудимъ припаду.

Олекса Коваленко.

Пѣсня галицкого хруня въ Канадѣ.

Складаю я ту пѣсню
На всѣлякй топы:
Хрупь галицкій зъ свойовъ жѣн-
Стае до розмовы: (ковъ
Она: Якъ то гôрко тому жити,
Що колись бувъ паномъ,
А приѣхавъ до Канады
Та трясе лахманомъ.
Вôнъ: Оно правда, люба, жѣнко,
Що мы тутъ бѣдуемъ,
Але все пишѣмъ до краю,
Що мы тутъ пануемъ.
Она: Ой то таке чоловѣче:
Въ Канадѣ ся журимъ,
Ты бы бувъ до нынѣ паномъ
Якъ бысь не бувъ хрунемъ.
Вôнъ: Жѣнко моя солоденька
Ты правду сказала,
Мене хрунемъ за выборы
Громада прозвала.
Она: Ой бувъ бы ты чоловѣче
Й до нынѣ въ громадѣ,
Якъ бы ты ся бувъ не спускавъ
На паньскй ковбасы...
Вôнъ: Я ся мусѣвъ, моя жѣнко,
Тримати зъ панами.
Я пивъ зъ ними вино, шампанъ,
Закусавъ дриглями.
Правда, якъ выйшовъ на посла
Чарковскій панокъ
Я тодѣ лизавъ найлѣпше
Свиньскій цебричокъ.
Тай булобы намъ добре
Въ Етельбертъ у мѣстѣ,
Кобъ не було такъ богато.
Тыхъ соціялістôвъ.
Выбрали мя делеґатомъ
Въ Ethelbert на гласы,
Радикалы мя скинули,
Що смерджу ковбасовъ.
Она: Якъ я була секретарковъ
Въ руки цѣлували
А въ Канадѣ вôдъ комарôвъ
Ажъ паршивй стали.
Гôрко менѣ ту въ Канадѣ
Корчѣ корчувати,
Єще гôрше, що мя не хтять
Въ руки цѣлувати...
Въ Галичинѣ, въ нашôй хатѣ
Намъ грали музыки
А тутъ мусимъ у Канадѣ
Глодати осики...

В. Стандрикъ.

Запрошене.

Маю честь запросити всѣ рускй братства и Русинôвъ зъ близшихъ и дальшихъ сторôнъ на

ТОРЖЕСТВЕННЕ ПОСВЯЧЕНЄ

нашои новои церкви
(Sussex Cor. Greene Str.)

котре вôдбуде ся въ недѣлю
дня 13. юлія 1902 р.
пôсля слѣдуючого порядку:

Въ суботу на св. Петра и Павла утреня о 8-ôй год. рано, а Служба Божа зъ проповѣдею о 10-ôй год. рано. Вечеромъ соборова вечѣрня зъ литіею, всеночнымъ и проповѣдь о 8-ôй г. вечеръ.

Въ недѣлю о год. ½6, ½7, ½8 чптанй Службы Божй, о год. 8-ôй утреня, о год. 9¼ торж. посвячене церкви, о год. 10¼ зачне ся соборова Служба Божа; по Євангелію проповѣдь, а по молитвѣ заамвонной друга проповѣдь.

Въ недѣлю о год. 7. веч.

ВЕЧЕРОКЪ

вокально—декламаційный; при кôнци вечерка будуть показувати ся свѣтлянй образки зъ исторіи и житя руского народа при помочи лямпы маґічнои.

Jersey City, N. J., 23. юнія 1902.

о. Н. Подгорецкій,
душпастырь.

Где есть?
Хто хоче шукати своихъ краяновъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперед.

Где єсть?

Дьордѣй Морозъ, родомъ зъ Буковины, села Боянъ. Хто знае за него, або вôнъ самъ, най дасть знати на адресу:
JORDAKI LASTIWKA,
GLEICHEN, Alta., CANADA.

Где єсть?

Грицъ Цуцура, родомъ зъ Мацины великои (Галичина). Робивъ передъ двома роками въ Олифантъ, Па.
SEMAN CUCURA,
Box 55, CALUMET. PA.

Где єсть

Стефанъ Ткачъ? Остатными часами въ Minersville, Pa., примавъ салунъ. Хто бы знавъ, де вôнъ е, нехай напише до редакціи „Свободы", або на адресу: 17
HRIC MELNIK.
21 Carmen Ave., CHICAGO, ILL.

Где єсть

Лаврентій Ковальчикъ? Шукае за нимъ **LEON PADLA**, Box 31, HASTINGS upon HUDSON, N.Y.

Не тратьте доброи нагоды, лиш сейчасъ заордеруйте для своихъ померших цагробникъ. Є се послѣдна честь и даръ, якій можна зложити найдорожшимъ особамъ, що ихъ смерть пôдкосила. Маемъ рускі желѣзні хресты, гарні и досыть великі по 5 доляровъ и дорожші. Пôшлемъ Вамъ ихъ вразъ изъ золотымъ написомъ о помершѣмъ, якого забажаете. Треба только прикрутити до пôдставы и положити на могилѣ. Пишѣть по польски по илюстрованый катальогъ. Адреса:
NEW YORK CEMETERY MONUMENTAL CO.
1702 PUNXUTAWNEY. PA.

Глухоту
також шум в ушах лѣчить найкоротшім часі. Затануцину. Пишіть сей час. Всякі пояснения даром. Лічимо навіть слабости, котрі взагалі вважають невилічимими. Одинокий заклад сего рода в Америці. Руска кліника St Louis, No, 2933 Heurietta Str. 15..02

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.
Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.
Всѣ контракты, правні папары и повномочія. 2402

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до
Юрія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.
Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и найвôдвѣднѣйшій сторъ зъ убраньями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пошле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпарад нѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:
Anthracite Hotel.
Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôдноѝ бабки на весѣлю.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.
Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнѣ склянки доливае.
6 цигара, є и гали
На митинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпьешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

Юрко А Прокоповичъ,
погребникъ, готельникъ, и Livery Stable
— Галя на митинґи и забавы, —
201 Jones Str., OLYPHANT, Pa

ОДИНОКИМЪ
найзручнѣйшимъ рускимъ друкаромъ въ Америцѣ есть:
ВАСИЛІЙ САРИЧЪ.
517 E. 13th Str., NEW YORK, N. Y.
Онъ вамъ выготовить всякі друкарскі працѣ красно и дешево, яко нихто иншій въ Америцѣ. Онъ друкуе на рускôмъ, словацкôмъ и англійскôмъ языку: статуты, бальовы тикеты и всьо, що только для братствъ и поодинокихъ людей е потрѣбно.
Адресъ: V. V. Sarych, 517 E. 13th St.
701 NEW YORK, N. Y.

МИХАЙЛО БОСАКЪ,

Посылае грошѣ до краю въ протягу 14 днѣвъ.

Продае шифкарты такъ тано якъ и компанія въ Ню Йорку.

Продае тикеты колѣйовѣ до Ню Йорку.

Продае правдиву крайову палюнку и вино.

Мае голеейлъ (wholesale) на всѣ американски трунки.

Задармо потверджуе всякѣ паперы и дае раду, бо есть

Нотарь публичный, чоловѣкъ ретельный и честный.

M. BOSAK, Jones Str.
OLYPHANT, Pa

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.
Найбольшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побольшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый домъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнѝ Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00
Заряджае нимъ:
Т. Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ ВАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЕ БАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаемо одну з найліпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, ніклеве викінчене, зреґульовану з письменною Ґаранцією на 20 літ, що до вигляду, витревалости рівну $40 щирозолотій годинці. Всім любителям тої кляси годинки даемо в протягу найблизших 60 днів зовсім даром слідуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морской пінки, з бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор. пінки цигарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. цигарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 ніклове пуделко на сірники 25 ц; 1 елеґантний золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до машлї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнїрика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошна експресу з правом безплатного огляданя і відісланя назад на наш кошт сли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати зъ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане еще кишенковий ніж даром і всї річи оплачені реджістрованою почтою **ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ** сли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаем 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мôй!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашъ? Зводки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины зъ Simpson, Pa. и околицѣ не потребують вже ходити до чужихъ, котрѝ ихъ обдерали и туманили, вызискували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:
ЯКИМЪ ГАВРАНЪ
ґросерникъ въ SIMPSON, PA.
Се правдивый Русинъ, чоловѣкъ чесный и статочный (що потвердить каждый его знакомый) а все, що е въ его ґросерни, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВОНЪ ПОШЛЕ ВАМЪ ГРОШѢ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣть до него, най чужѝ не розпыхають черева нашою працею.

Юліянъ Копистяньскій
(JULIAN KOPYSCIANSKI)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.
Перворядный салюнъ рускій. — Найлучшѝ напитки можна ту достати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого ґатунку, горѣвки доскональѝ, цигара дуже добрѝ.
Спѣшѣть Братя Русины до свого братчика Юлька.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)
СПЕЦИЯЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.
Жени при породі дізнають особливої опіки.
Офіс: 3 N. Shamokin Str., SHAMOKIN, PA. | Телефон Nr. 1673

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.
Выробляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.
Union Beer.
Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

Велика фабрика циґаровъ
ПОЛЬСКО-ЛИТОВСКОИ СПОЛКИ
въ Мт. Кармель, Па.
Въ мѣстѣ и околици знають добре сесю фабрику, бо всѣ лишь ту ордерують, а курцѣ-знатоки твердять, що лѣпшихъ циґаровъ не найдете въ Пенсильваніи.
Впрочѣмъ не треба хвалити, бо добре само хвалить ся. — Адресъ фабрики:
CIGAR MANUFACTUR. CO.
1702 Mt. Carmel, Pa.

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.
Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованой цѣнѣ.
Єго офисъ лишь оденъ блокъ вôдъ рускоѝ церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa. 125

Гаврінлъ Малнякъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.
Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочовкахъ зъ найлучшихъ броваровъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.
Братя! заповляйте у свого!

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.
ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.
Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER
Excelsior, Pa.
ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.
Всякѝ потрбнѝ рѣчѣ до житя. якъ также можна купити убраня майнерскѝ и звычайнѝ.
Посылае также грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.
Продае шифкарты.
Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

Dr. John Szlupas
421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.
Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтна практика дала ему способнôсть стати добрымъ лікаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае также свою власну аптику, въ котрôй выроблають ся дуже добрѝ и помôчнѝ лѣкарства.
Розмовить ся по руски, литовски, польски и по англійски. — На цѣлой околици знають добре Шлюпаса.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?
CONDRAD LOTZ,
305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa. оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясенѝ. Также робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантуе.

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЄМЦЯ ПОХОРОНÔВЪ.
Вынаймае также „керичи" на похороны, хрестины и весѣля по дуже низькихъ цѣнахъ.
300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
TROMETTER'S
(Троместерсъ)
Cor Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.
Снѣданя. Обѣды. Вечерѣ.
Въ кождôмъ часѣ можна достати такъ горячѝ якъ и зимнѝ перекуски. Потравы прилагодженѝ на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремѝ комнаты для родинъ. Найлучшѝ вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливѝ напитки. Цѣна дуже мала.

Выробляе братскѝ машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, униформы.
Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.
R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

P. V. OBIECUNAS,
1118 Carson str., Pittsburg, Pa.
Мае банкъ, заложеный въ 1894 р. Продае шифкарты на всѣ корабельнѝ лінии дуже тано.
Посылае грошѣ до всѣхъ частей свѣта дуже скоро и безпечно.
Мешкае 4 „блоки" вôдъ рускои церкви на „Савт-Сайдъ." — Вже часъ перестати ходити до чужихъ, а попрати свого. — Розмовите ся зъ нимъ по руски.

B. J. Keogh.
Продае всякѝ напитки темперенційнѝ, вайсбіръ и селцеръ.
СПЕЦІЯЛЬНѝ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГѝ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЄ СКОРО.
Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.
Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець
ПЕТРО КУЗМИЧЪ
146 Lincoln str.
Робить вôнъ всѣлякѝ убраня мужескѝ складно и дешево.
Хто у него замовить убране, нѣколи тою не пожалуе.

B. W. Woshner,
Першо-рядный складъ убраня для дѣтей и дорослыхъ, 1306 Carson Str. межи 13 а 14 улицею, S. S. Pittsburg, Pa.
Хто лишь себе и дѣточки
Хоче гарно вбрати,
Той не мусить у жидôвски
Сторы заглядати:
У Вошнера все дешево
„Суты" въ модпôмъ крою —
И вôнъ певно вамъ не скаже:
„Ґравтъ, дурный гою!"
819

Одинокій
ПОГРЕБНИКЪ
на парохію руску въ Northampton, Pa. и околицю
M. F. S. Keck.
Тôлько до него удавайте ся, а вôнъ всѣхъ красно и тупьо обслужить.

ЧИ НЕ ЧУДЕСА ТО?

Такъ питаются люди, котори можно сказати чудеснымъ способомъ были вылѣчени отъ разныхъ тяжкихъ болѣзней.

Не чудеса то, а знаніе!

Кто терпитъ на яку нибудь болѣзнь и хоче отъ неи вылѣчитися; кто хоче надобути утрачене здоровье и силу, нехай съ вниманіемъ прочитае нижшеслѣдующи строки.

Доказано, що не каждый докторъ есть добрый лѣкарь, а дуже добрыхъ лѣкаровъ и совсѣмъ таки мало. Одинъ лѣкарь мало учился и для того многого не може роспознати; другій зновъ много учился, но мало знае, бо не мае добрыхъ способностей. Прирожденна способность, быстрый розумъ и опытность, — отъ рѣчи, котори роблятъ лѣкаря добрымъ лѣкаромъ.

Чи чули де-що про профессора Коллинса?

Розумѣется, чули, бо его слава иде по цѣлому свѣтѣ. Онъ много учился въ славныхъ университетахъ не только въ Европѣ, но и въ Америцѣ; онъ много лѣтъ робилъ разни опыты и успѣлъ въ лѣкарскомъ знанію якъ найлучше, бо природа обдарила его выникаючою мудростью, острымъ розумомъ и великимъ талантомъ.

Теперь Профессоръ Коллинсъ есть человѣкъ славный на цѣлый свѣтъ. Не только обычни люди идутъ до него за помощью въ часѣ болѣзни, но и найлучши докторы удаются до него за порадою и поясненьемъ, коли не можутъ порозумѣти якой нибудь болѣзни.

Можно смѣло сказати, що кого онъ не вылѣчитъ, тому и никто другій не верне здоровья.

Профессоръ Коллинсъ дае поясненья докторамъ въ лабораторіи.

Той-то извѣстный и славный докторъ, щобъ якъ найлучше могъ помогти страждущому роду людскому, заложилъ лѣчебницу подъ именемъ „Professor Collins New York Medical Institute", ч. 140 West 34th street въ Нью Іорку.

Въ той лечебницѣ получили помощь уже тысячи слабыхъ, а межи ними и многи сотки славянъ. Въ канцеляріи той лѣчебницы каждый може бачити листы отъ множества краяновъ, котори сердечными словами дякуютъ Проф. Коллинсови за то, що ихъ нѣбы якимись чудомъ вылѣчилъ отъ найтяжшихъ слабостей, въ той часъ, якъ други докторы и лѣчебницы не могли помогти имъ.

За для недостачи мѣста, подаемъ тутъ только немноги и коротши изъ тѣхъ листовъ, заслужующи упоминанья.

YOUNGSTOWN, O. 1 Sept. 1900.

Пане Профессоръ Коллинсъ!

Посылаю Вамъ свою фотографію, щобъ видѣлисте, що уже здоровый. Цѣлыхъ 5 роковъ хоровалъ и. Одинъ докторъ говорилъ, що маю ятра нездорови; другій говорилъ, що бедра менѣ затвердѣли; третій казалъ, що пузырь маю не въ порядку, и т. д. Много грошей отдалъ я на лѣкаровъ, долго былъ и въ госпиталю. Вы же одразу познали, що менѣ треба, и Ваши лѣкарства за два мѣсяцы уздоровили мене. Каждому скажу теперь що Проф. Коллинсъ найлучшій докторъ на свѣтѣ. Съ краянскимъ поздоровленьемъ
Василь Гричъ.

YONKERS, N. Y. 3 Іюня 1900.

Милый и чтенный проф. Коллинсъ!

Вамъ вѣдомо, що былъ я дуже хорый. Малъ кашель, душило мене, тяжко дыхалъ и при томъ чулъ боли въ персяхъ. Худнулъ постоянно и уже на костякъ былъ подобный. На лѣкаровъ выдалъ до 200 д. но дармо. Не могучи мене вылѣчити, казали, що маю сухоты и мушу умерти. А теперь я здоровый и важу 185 фунтовъ. — Ваши лѣки вернули менѣ здоровье. Подяка Вамъ.
Іос. Вейнеръ.

DETROIT, Mich. 13 Авг. 1900.

Профессорови Коллинсови въ Нью-Іорку.

Высокопочтенный Пане!

Ваша слава иде далеко — широко по свѣтѣ, але якъ бы цесари да короли знали Ваши глубоки знанія та опытъ, то не давали-бъ Вамъ лѣчити худобныхъ людей, а для себе держали-бъ Васъ. Я малъ несчастье упасти со сходовъ и тяжко покалѣчится. Малъ порушены кости и въ нутрѣ сильно повредилъ себе, и лѣкари, котри мене лѣчили, говорили, що до смерти буду слабымъ калѣкою. Вы заразъ же зробили мене здоровымъ. Шкодую, що не можу Вамъ якъ належитъ отдячити.

Вашъ на вѣки благодарный
Иванъ Пиларь.

SCRANTON, PA. 5 Іюля 1900.

Чт. Проф. Коллинсъ!

Не знаю, якъ и высказати Вамъ свою вдячность за то, що мене отъ всякихъ болей освободили. Мала велики боли во всѣхъ удахъ, коло мене въ боку въ крыжахъ. Очень страшно терпѣ. Была въ краю всякихъ докторов. лѣчили мене и профессоры въ Пештѣ; але дармо. Думала уже, що и до смерти не позбавлюсь того, але когда прійшла до Америки за сыномъ, тутъ менѣ порадили еще и до Васъ удатись за помощью, що и зробила. Лѣки, котори менѣ два разы заслалисте, мали той добрый учинокъ, що теперь — слава Богу! — здорова.

Съ поздоровленьемъ и почтеньемъ
Марія Корешъ.

POCAHONTAS, W. Va. 6 Мая 1900.

Милый панъ Профессоръ!

Нехай Вамъ Богъ заплатитъ за Ваше благодѣяніе. Была хора 6 роковъ, ходила по докторахъ, но они не могли помогти менѣ, бо не знали, яку слабость маю. Каждый инакше говорилъ менѣ. Уже не надѣялась и жити на свѣтѣ. Понапослѣдку захотѣла еще Васъ спробовати и слава Богу, що зробила то. Ваши медицины позбавили мене болей и теперь я толста, здорова и сильна, а люди говорятъ менѣ, що о 10 лѣтъ стала молодша.

Съ краснымъ поздоровленьемъ
Анна Ковачинъ.

PITTSBURG, Pa. 18 Мая 1900.

Славному п. проф. Коллинсу.

Вы знаете, яку тяжку и по словамъ докторовъ невылѣчиму слабость я мала. Теперь я уже легко дыхаю, ницо мене не болитъ и чую себе здоровою. Съ благодарностью признаю, що Вы вырвали мене изъ рукъ смерти, бо инакше не было-бъ менѣ помощи. Нехай Васъ преблагій Богъ Отецъ живитъ на многи и многи роки, щобъ и на дальше Вы худобнымъ помагали.

Ваша вѣрна
Жозефина Рошко.

Профессоръ Коллинсъ посылае лѣкарства по цѣлыхъ Соединенныхъ Штатахъ и Канадѣ.

Слабыи пріймаются лѣтомъ отъ 10 до 1 годины рано, а по полудню отъ 2 до 5. Въ недѣлю только отъ 10 до 1 по полудню.

Пишѣтъ о всякой рѣчи на адресъ:

Professor COLLINS New York Medical Institute
140 W. 34th St. New York City.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.
Каждый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшій и найтаншій напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.
Колектуе также грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажъ на Hill str., домы до мешканя або на продажъ на Blakely, Olyphant, Pa.
ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА